

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii privind modificarea și completarea Codului contravențional
al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008

1. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

La 24 octombrie 2008, prin Legea nr. 218-XVI, a fost adoptat Codul contravențional al Republicii Moldova, care a venit să reglementeze în aspect nou răspunderea juridică ce survine în rezultatul săvârșirii contravențiilor. Prin adoptarea și intrarea în vigoare a noului Cod, a avut loc ridicarea dreptului contravențional la nivel de ramură de drept autonomă care răspunde, în plan doctrinar, legislativ și judiciar, realităților politico-economice și socio-culturale noi și are drept scop reglementarea acestor raporturi juridice. Totuși, chiar dacă codul a înlăturat multe neajunsuri din vechiul Cod al contravențiilor administrative, adoptat prin Legea R.S.S. Moldovenești din 29 martie 1985, în rezultatul aplicării noilor prevederi contravenționale, din momentul intrării sale în vigoare și pînă în prezent, au fost identificate o serie de lacune, colizii sau confuzii. În consecință, s-a impus necesitatea realizării modificărilor de rigoare în vederea excluderii deficiențelor atât de ordin teoretic, cît și practic ale normelor. Astfel, în cooperare cu autoritățile interesate, de-a lungul unei perioade mari de timp, a fost elaborat proiectul Legii privind modificarea și completarea Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008.

Descrierea detaliată a modificărilor și completărilor propuse sunt prezentate în punctele ulterioare ale prezentei note informative.

2. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

În continuarea celor expuse supra, se expun detaliat subiectele ce au fost afectate de modificări, relevînd amplu justificările asupra necesității acestora.

I. Amendamente ce vizează subiecte de drept material contravențional, Partea Generală:

1. Art. 4 – conform legislației speciale în vigoare care reglementează procedura de înregistrare a navelor aeriene și maritime, prevederea de la alin. (5) nu mai este una actuală. Or, conform prevederilor Legii aviației civile nr. 1237 din 9 iulie 1997, înregistrarea unei aeronave nu are loc într-un aeroport, dar aceasta se face de către Autoritatea Aeronautică Civilă, care o înregistrează în Registrul aerian al Republicii Moldova.

Pentru a nu necesita modificarea Codului contravențional, de fiecare dată cînd va avea loc schimbarea procedurii de înregistrare a navelor maritime sau a aeronavelor, proiectul propune o redacție cu caracter general și de trimitere la legislația specială privind înregistrarea acestora.

2. Pe parcursul codului, există unele norme (**art. 4 alin. (7), 443**) în care este utilizată nejustificat noțiunea de „contravenient”. Or, contravenient este persoana sancționată contravențional printr-o hotărîre definitivă, iar subiect al normelor indicate mai sus, nu este o persoană neapărat sancționată, deja.

Astfel, în textul normelor specificate, se propune substituirea cuvîntului „contravenient” prin cuvîntul „persoana”.

3. Art. 16 din cod - pentru a nu admite o formulare eronată, din punct de vedere al conceptului răspunderii contravenționale, se propune modificarea **alin. (1)** prin substituirea expresiei „cu capacitate de exercițiu” prin cuvîntul „responsabilă”, or, aceste noțiuni exprimă instituții diferite. Aplicarea răspunderii contravenționale nu este dependentă de capacitatea de exercițiu a persoanei, reglementată de Codul civil al Republicii Moldova (art. 19 - 23), ci de gradul de responsabilitate al persoanei.

De asemenea, este supus modificărilor și lista de contravenții prevăzute la **alin. (2)** al

articolului, contravenții pentru care este pasibilă de răspundere contravențională persoana cu vârsta cuprinsă între 16-18 ani. Modificările sunt determinate de esența contravențiilor respective. Astfel, la unele dintre acestea, așa precum sunt contravențiile în domeniul circulației rutiere (art. 228-245) sau cele care afectează activitatea de întreprinzător, fiscalitatea, activitatea vamală și valorile mobiliare (263-311), persoana fizică în vârstă de până la 18 ani nu poate fi subiect, reieșind din natura faptei contravenționale. Totodată, includerea altor contravenții alin. (2) este justificată prin caracterul răspîndit al acestora, precum și de faptul că acestea se comit, în mod prioritar, de către această categorie de persoane (cei cu vârste între 16 și 18 ani).

4. În raționamentelor expuse la pct. 3, care se referă la modificările propuse la art. 16 alin. (1), proiectul propune competarea codului cu **art. 17¹** – „**art. 17¹. Responsabilitatea**”. Norma propusă spre completare explică, similar normei din Codul penal al Republicii Moldova, institutul responsabilității, care este unul din factorii determinanți pentru aplicarea răspunderii contravenționale. Astfel, responsabilitatea este starea psihologică a persoanei care are capacitatea de a înțelege caracterul prejudiciabil al faptei, precum și capacitatea de a-și manifesta voința și a-și dirija acțiunile. În asemenea stare factorul intelectual (inteligența, rațiunea) și cel volitiv al persoanei nu sunt afectați în nici un fel. Responsabilitatea este o premisă a vinovăției, a contravenției și a răspunderii contravenționale.

5. **Art. 17 alin. (4)** – se propune completarea normei cu prevederea conform căreia, răspunderea persoanei juridice nu va exclude, pe lângă răspunderea persoanei fizice, nici răspunderea persoanei cu funcție de răspundere. Or, de cele mai multe ori, pentru fapta persoanei juridice, este responsabilă și persoana cu funcție de răspundere. Chiar dacă, *per se*, persoana cu funcție de răspundere este persoană fizică, aceasta, aceasta, în calitate de subiect special, urmează să fie sancționată mai aspru, or, ea poartă un grad sporit de responsabilitate comparativ cu persoana fizică.

6. Avînd în vedere că normele **art. 19** stabilesc cauzele care înlătură caracterul contravențional al faptei, iar nu cauzele care înlătură răspunderea contravențională, care, la rîndul său, este reglementată de art. 26 – 31, se propune modificarea articolului numit. Astfel, avînd în vedere cele expuse, luînd în considerație faptul că starea de iresponsabilitate reprezintă un factor care determină răspunderea contravențională și nu caracterul contravențional al faptei, precum și pentru a explicita normele contravenționale, se propune excluderea, din titlul și din dispoziție, a cuvintelor „și răspunderea contravențională” și abrogarea literei a) din articol.

7. În continuarea ideii relevate la pct. 6, proiectul propune abrogarea **art. 20** și transferarea normelor acestuia la **art. 27¹**, propus spre completarea codului. Transferarea este justificată de ordinea structurală a legii contravenționale. Astfel, avînd în vedere completarea **art. 26** – „**Înlăturarea răspunderii contravenționale**” cu un nou temei – lit. a¹ – „starea de iresponsabilitate” (anterior prevăzut la art. 19 lit. a)) – devine logică reglementarea acesteia după art. 26, care poartă un caracter general, stabilind toate temeiurile care înlătură răspunderea contravențională.

8. **Art. 28** este oferit într-o nouă redacție pentru a oferi un plus de claritate conținutului normelor, cît și pentru a le expune în conformitate cu regulile tehnicii legislative.

9. **Art. 29** - împăcarea, ca și în dreptul penal, și în dreptul contravențional reprezintă o cauză care duce la înlăturarea răspunderii juridice, în cazul dat a răspunderii contravenționale. Pentru anumite contravenții, de regulă, acelea cu un grad redus de pericol social, tragerea la răspundere contravențională se află în dependență directă de înțelegerea părților. Astfel, în condițiile în care aceasta se produce, aplicarea răspunderii contravenționale se înlătură, în caz contrar, are loc aplicarea

în ordine generală a sancțiunii contravenționale.

Împăcarea părților este un fenomen propriu raporturilor sociale, care poate avea loc relativ frecvent în cazul contravențiilor săvârșite, de regulă, între persoane înrudite sau cunoscute între ele, dar precum și în cadrul unor comunități determinate. Fapta afectează în mod direct două părți determinate – contravenientul și persoana vătămată. Astfel, reieșind din gradul de pericol social al faptei, legiuitorul, în art. 29 din Codul contravențional, stabilește expres pentru care contravenții, împăcarea părților duce la înlăturarea răspunderii contravenționale și implicit la stoparea procesului contravențional, acestea fiind: vătămarea intenționată ușoară a integrității corporale, încălcarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe, încălcarea dreptului exclusiv al titularului de drept asupra desenului sau modelului industrial, încălcarea dreptului exclusiv al titularului brevetului pentru soi de plantă, încălcarea drepturilor de autor asupra invenției, topografiei circuitului integrat sau desenului/modelului industrial, sustragerea în proporții mici din avutul proprietarului și încălcarea regulilor de circulație rutieră soldată cu cauzarea de leziuni corporale ușoare.

Cu referire la ultima dintre contravențiile numite (art. 242 alin. (2)), se poate de afirmat fără echivoc faptul că, prezența acesteia în șirul celor pentru care împăcarea duce la înlăturarea răspunderii contravenționale este, în parte, nejustificată. Chiar dacă în cazul acestei contravenții există cele două părți determinate, iar urmările acesteia se cuprind, parțial, în celelalte contravenții pentru care este admisă împăcarea ca temei pentru înlăturarea răspunderii contravenționale, totuși, gradul de pericol social al contravenției de la art. 242, în raport cu celelalte dintre contravențiile menționate, este unul sporit. Pericolul faptei în cauză este reflectat de însăși esența sa, or, producerea accidentelor rutiere, care atrag după sine, atât deteriorarea bunurilor materiale, precum și, nu de puține ori, cauzarea de leziuni corporale, este rezultatul încălcării normelor circulației rutiere.

În același context, se menționează că, alte fapte din domeniul circulației rutiere, care nu s-au soldat cu producerea unui accident, adică fapte de un pericol social mai redus decât cea de la art. 242, legea contravențională nu le include în lista celor pentru care împăcarea apare în calitate de temei de înlăturare a răspunderii contravenționale.

Astfel, se remarcă necesitatea revizuirea listei de contravenții pentru care se admite împăcarea părților cu ulterioara înlăturare a răspunderii contravenționale, revizuire care se materializează prin includerea unor contravenții în lista respectivă (art. 69 – Injuria, 97 - Utilizarea ilegală a mărcii, art. 97¹ alin. (1) - Utilizarea ilegală a denumirii de origine a produsului și a indicației geografice, art. 97² - utilizarea ilegală a denumirilor specialităților tradiționale garantate, art. 98 - utilizarea, la marcarea produselor, a unor indicații false ori înșelătoare, art. 99 - încălcarea dreptului exclusiv al titularului brevetului de invenție sau al titularului modelului de utilitate, art. 102 - încălcarea dreptului exclusiv al titularului topografiei circuitului integrat) și excluderea contravenției de la art. 242 alin. (2) – „Încălcarea de către conducătorul de vehicul a regulilor de circulație rutieră soldată cu cauzarea de leziuni corporale ușoare victimei sau cu deteriorarea considerabilă a vehiculelor, a încărcăturilor, a drumurilor, a instalațiilor rutiere, a altor instalații sau a altor bunuri”.

10. Art. 30. Se cunoaște faptul că eficacitatea combaterii și prevenirii contravențiilor este condiționată de promptitudinea cu care organele specializate ale statului intervin pentru constatarea și tragerea la răspundere contravențională a persoanelor vinovate de săvârșirea contravențiilor. Cu toate acestea, în cazurile în care asigurarea promptitudinii nu este posibilă din varii motive (fie fapta nu este descoperită, fie făptuitorul se sustrage de la răspunderea contravențională), intervine prescripția, care permite aplicarea răspunderii contravenționale pentru fapta respectivă (art. 30 din cod). Rațiunea prescripției este bazată pe faptul că, după trecerea unei perioade îndelungate de timp de la săvârșirea contravenției, tragerea la răspundere contravențională devine inefficientă în raport cu scopul sancțiunii. După trecerea acestei perioade, prevenția generală nu se mai realizează, atât din considerentul că rezonanța socială a faptei scade considerabil, cât și pentru că făptuitorul pierde sentimentul de impunitate.

Totuși, termenul de 3 luni stabilit de norma în vigoare (art. 30 alin. (2)) este unul insuficient pentru constatarea și aplicarea răspunderii contravenționale. Astfel, în virtutea anumitor circumstanțe - specificul contravenției, imposibilitatea organelor competente de a constata fapta în termeni restrânși, procedurile judiciare lungi, sustragerea de la răspundere a persoanele împotriva cărora este pornit procesul contravențional, etc. – proiectul propune majorarea termenului de prescripție la 12 luni. Majorarea termenului de prescripție pentru tragerea la răspundere contravențională a fost solicitată și susținută de agenții constatatori.

Totodată, articolul 30, reglementând instituția prescripției, în pofida similitudinilor procesului contravențional cu procesul penal și a normelor generale care se aplică ambelor procese, prevederile contravenționale nu statuează condiția minorului în contextul prescripției, modul de calcul al prescripției în cazul unui concurs de contravenții, precum și nici posibilitatea suspendării curgerii termenului de prescripție. Astfel, în contextul celor relevate, în vederea suplinirii legii contravenționale cu normele de rigoare, se propune completarea articolului 30 cu prevederile corespunzătoare, niciuna dintre aceste nereprezentând careva novații, or, norme similare pot fi regăsite și în legea penală a statului.

Suplimentar, se propune completarea articolului cu prevederi care indică exact momentul la care începe să curgă termenul de prescripție pentru executarea sancțiunii contravenționale. Astfel, termenul de prescripție de un an, stabilit pentru executarea sancțiunii contravenționale, va începe să curgă din ziua în care aceasta va rămîne definitivă.

11. Art. 34. Noua lege contravențională, așa cum s-a menționat mai sus, conține o serie de norme care admit, fie colizii, fie lacune, care, pentru a reuși o aplicare adecvată a prevederilor contravenționale, urmează a fi înlăturate, un exemplu în acest sens fiind și art. 34.

Pentru început, se menționează că, în condițiile unei norme excepționale – alin. (3), conform căruia sancțiunea amenzii poate fi executată în termen de 72 de ore și consecințele respectării acestui termen, precum și a prevederilor alin. (5) și (7), care menționează doar „în trecere” despre un termen de 30 de zile de executare benevolă nerespectarea căruia poate genera schimbarea sancțiunii – codul nu indică expres care este termenul general de executare benevolă a sancțiunii amenzii. Mai mult ca atât, indicarea termenului de 30 de zile la alin. (5) și (7) contravine procedurii de executare a sancțiunii amenzii, statuată de Codul de executare al Republicii Moldova. Or, conform Codului de executare al RM, dacă amenda nu este executată benevol, are loc inițierea procedurii de executare silită a acesteia și, abia după aceea, dacă executarea silită a amenzii nu este posibilă, poate fi solicitată schimbarea sancțiunii amenzii cu o altă sancțiune contravențională (a se vedea, în coroborare, art. 182, 183 și 315 din Codul de executare). În consecință, se poate observa clar că termenul de 30 de zile indicat la alin. (5) și (7) este unul inadecvat care creează colizii între norma contravențională și execuțională. Pentru a exclude conflictul de norme, se propune completarea art. 34 cu alin. (2⁴) care va indica exact termenul de executare benevolă a sancțiunii amenzii (de 30 de zile) și modificarea corespunzătoare a alin. (5) și (7) în sensul excluderii termenului de 30 de zile stabilit pentru schimbarea sancțiunii amenzii cu o altă sancțiune contravențională.

Totodată, alin. (5) al articolului, în special textul „aceasta (n.n. amenda) se înlocuiește cu privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate, prin ridicarea dreptului de a conduce vehicule”, conține o prevedere care, apriori nu poate exista, or și privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate și ridicarea dreptului de a conduce vehiculul sunt, fiecare în mod separat, sancțiuni contravenționale independente (a se vedea art. 32 alin. (2)). Or, nu este posibilă înlocuirea unei sancțiuni (în cazul dat a amenzii) cu altă sancțiune (privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate), care, la rîndul său, să se realizeze printr-o a treia (privarea de dreptul special – dreptul de a conduce vehicule). Astfel, amenda se înlocuiește fie cu privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate, fie cu privarea de a conduce vehicule. Avînd în vedere caracterul contravențiilor indicate în alin. (5), care sunt

contravenții din domeniul circulației rutiere, se consideră oportun a înlocui amenda, în cazul în care nu a fost achitată benevol și integral, cu privarea dreptului de a conduce vehicule, pe un termen de la 6 luni la un an.

Alin. (8) al aceluiași articol reglementează lacunar aspecte ce se referă la instanța care realizează înlocuirea amenzii, stabilind în textul normei doar faptul că înlocuirea se realizează „de către instanța de judecată”, nespecificând exact care instanță. În scopul remedierii acestui deficit de reglementare, proiectul prezintă alin. (8) într-o nouă redacție conform căreia, pentru cazurile în care contravenția a fost examinată de o altă autoritate decât instanța de judecată, amenda se înlocuiește de către instanța de judecată în a cărei rază teritorială activează autoritatea din care e face parte agentul constatator sau procurorul care a examinat cauza respectivă, la demersul acestora. În cazul în care sancțiunea este stabilită de instanța de judecată, înlocuirea se efectuează, la demersul executorului judecătoresc, de către instanța care a judecat cauza în fond.

O altă problemă care vizează instituția amenzii, dar care, deja, se referă la aplicarea normelor contravenționale este posibilitatea verificării sancțiunii amenzii și transmiterea la executare silită a sancțiunii. Actualmente nu există un mecanism eficient care să permită urmărirea gradului de executare a amenzilor. Având în vedere că, în prezent, derulează procesul de formare a Registrului debitorilor, a cărui deținător va fi Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, care va permite a vedea dacă a fost achitată amenda sau nu, precum și termenul în care aceasta a avut loc. În vederea legalizării acestui mecanism, se propune completarea art. 34 cu un alineat nou – alin. (3¹) – prin care se statuează expres că evidența executării sancțiunilor amenzii se va ține în Registrul debitorilor, iar modul de evidență a sancțiunii amenzii, conținutul Registrului debitorilor și modul de ținere a acestuia urmează a fi reglementat de Guvern.

12. Prevederi care comportă un caracter eronat, în aspecte similare celor relevate mai sus – art. 34 alin. (5), se regăsesc și în **art. 35**. Astfel, legea în vigoare, la alin (1) al art. 35, în definiția sancțiunii de privare de dreptul de a desfășura o anumită activitate, se specifică că aceasta constă în „interzicerea temporară a persoanei fizice de a desfășura o anumită activitate, *inclusiv prin privarea acesteia de dreptul special*”. În scopul îndepărtării erorilor respective, se propune ajustarea alin. (1), astfel încât, prin prevederile proiectului se propune excluderea cuvintelor „inclusiv prin privarea acesteia de dreptul special”. De asemenea, având în vedere că alin. (2) și (4) reglementează privarea de dreptul de a conduce vehicule, care, de fapt, reprezintă un alt tip de sancțiune, încadrată generic în „privarea de un drept special”, precum și din considerentul că această din urmă sancțiune este legiferată de normele art. 36, se consideră rațional de a exclude alin. (2) și (4) din art. 35 și includerea lor în textul **art. 36** prin completarea acestuia cu alineatele (4¹) și, respectiv, (4²).

13. Norma de la **art. 39 alin. (2)**, reglementând modul de aplicare a sancțiunii „privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate” persoanei juridică, statuează că privarea de acest drept poate fi limitată la un anumit teritoriu al unității administrativ-teritoriale *sau* la o anumită perioadă a anului. Or, în dependență de specificul activității, sancțiunea și-ar atinge scopul dacă aceste două elemente ar fi cumulative și doar alternative. Din acest considerent, se propune modificarea normei de la alin. (2) al articolului vizat prin substituirea expresiei „sau la” prin expresia „sau/și la”.

14. Un alt obiect de reglementare al normelor Codului contravențional care necesită o legiferare suplimentară este instituția **expulzării**. Codul definește și statuează condițiile de aplicare ale expulzării în art. 40. Conform alin. (1) al acestui articol, expulzarea este „o măsură de îndepărtare silită de pe teritoriul Republicii Moldova a cetățenilor străini și apatrizilor care au încălcat regulile de ședere”. Prevederile alin. (2), la rîndul său, stabilesc că, aceasta – expulzarea – poate fi aplicată ca sancțiune complementară. De asemenea remarcăm că expulzarea, fiind plasată în capitolul IV, care reglementează sancțiunile contravenționale, nu este consemnată în calitate de sancțiune

contravențională în art. 32 – „Sanțiune contravențională”, articol care stabilește expres și exhaustiv sancțiunile pasibile de aplicare pentru săvârșirea unei contravenții. Or, normele părții specială a Codului contravențional trebuie să prevadă, pentru fiecare contravenție, în calitate de sancțiune, doar careva dintre sancțiunile stabilite la art. 32 din cod.

Totodată, subliniem că, prin natura ei, expulzarea este, de fapt, o măsură de siguranță și nu o sancțiune, respectiv, trebuie aplicată ca atare. Astfel, aplicarea ei trebuie să fie posibilă chiar și în cazul în care persoana nu a fost sancționată contravențional.

Expulzarea își păstrează natura de măsură de siguranță și în dreptul penal (a se vedea art. 98 din Codul penal al RM), or, prevederile contravenționale nu trebuie să vină în conflict cu cele penale întrucât contravenția este, prin sine, o faptă „mini-penală”, diferența dintre ea și infracțiune fiind doar gradul de pericol social mai mic al celei dintâi. În aceste condiții, proiectul propune excluderea expulzării din partea materială a Codului contravențional și includerea ei în partea procesuală – cartea a II-a a Codului contravențional – **art. 439**⁴.

Determinant pentru aplicarea expulzării este starea de pericol care își poate avea sursa, fie în natura sau în gravitatea faptei, fie în însăși persoana făptuitorului, care este cetățean străin sau apatrid. De asemenea, pentru aplicarea expulzării este necesar nu doar de a constata că subiectul contravenției este cetățean străin sau apatrid, dar este necesar de a determina și că expulzarea este soluția potrivită pentru înlăturarea unei stări de pericol și prevenirea săvârșirii ulterioare, de către acesta, a unor fapte socialmente periculoase.

Cum s-a menționat mai sus, pot apărea situațiile în care nu fapta determină necesitatea aplicării expulzării, ci însăși persoana contravenientului, care ar putea deveni victimă. În acest caz se manifestă temerea că alte persoane, indignate de prezența contravenientului străin pe teritoriul țării, după executarea sancțiunii stabilite pentru contravenția săvârșită, ar putea reacționa violent împotriva lui, săvârșind alte contravenții și tulburând ordinea publică.

Astfel, reieșind din diversitatea situațiilor în care poate fi aplicată expulzarea, este rațional de a lăsa în competența judecătorului atribuția de a aprecia în care dintre cazuri este oportună expulzarea și de a nu limita aceste cazuri la anumite tipuri de contravenții. În acest sens, la reglementarea expulzării s-a exclus enumerarea exhaustivă a contravențiilor pentru care aceasta poate fi aplicată, excludere care atrage necesitatea de omogenizare, în acest sens, a normelor contravenționale.

Pentru a reuși aplicarea expulzării cu respectarea drepturilor și libertăților omului, se propune stabilirea condițiilor obligatorii ce urmează a fi întrunite cumulativ în momentul dispunerii expulzării.

Astfel, una dintre condiții se desprinde din definiția expulzării – contravenientul trebuie să fie cetățean străin sau apatrid care domiciliază temporar pe teritoriul Republicii Moldova. Această calitate a contravenientului trebuie să existe la momentul dispunerii măsurii, întrucât, dacă cetățeanul străin sau apatridul aflat legal pe teritoriul RM, la momentul stabilirii acesteia, a dobândit cetățenia Republicii Moldova, acesta nu mai poate fi expulzat, în temeiul normei art. 18 din Constituția Republicii Moldova, care prevede – „Cetățenii Republicii Moldova nu pot fi extrădați sau expulzați din țară.”.

Altă condiție pentru aplicarea expulzării este ca cetățeanul străin sau apatridul aflat legal pe teritoriul Republicii Moldova să fie sancționat pentru o faptă ce constituie contravenție conform Codului contravențional. Astfel, nu are importanță locul săvârșirii contravenției – pe teritoriul Republicii Moldova sau în afara lui, dar contează ca autoritățile respective ale Republicii Moldova să fie competente în examinarea cauzelor contravenționale, în conformitate cu principiile aplicării legii contravenționale în spațiu (art. 4 din Codul contravențional).

O nouă condiție care trebuie să existe în momentul aplicării expulzării este ca rămânerea cetățeanului străin sau a apatridului pe teritoriul Republicii Moldova să fie sursa unei stări de pericol, iar singura soluție pentru înlăturarea acestei stări să fie posibilă doar prin îndepărtarea lui de pe acest teritoriu.

O ultimă condiție existența căreia este necesară, este ca persoana să nu fie expulzată într-un stat în

care aceasta să fie persecutată din motive de apartenență rasială, națională, religioasă, din cauza convingerilor politice sau va fi supusă unui tratament inuman și degradant, torturii ori pedepsei capitale. Această condiție a făcut obiectul multiplelor examinări din partea Curții Europene a Drepturilor Omului, fiind valabilă și în materie de extrădare și urmărește, de fapt, respectarea art. 3 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale. Această condiție este incompatibilă, în mod special, cu cazurile de expulzare în statele în care persoana riscă pedeapsa cu moartea. În acest context, Curtea s-a expus în sensul că, expunerea persoanei la „sindromul culoarul morții” constituie un tratament sau o pedeapsă incompatibilă cu art. 32 din Convenție.

15. Se propune revizuirea normei de la **art. 43 alin. (1) lit. b)** în sensul concordării acesteia cu prevederea analogă din Codul penal al Republicii Moldova. Realizarea acestei concordări este susținută de similitudinile dreptului penal și contravențional, în special în cazul utilizării aceluiași instituții de drept.

16. În condițiile în care legea contravențională definește instituția tentativei și utilizează noțiunea de tentativă neînsemnată, aceasta nu reglementează cum se aplică răspunderea contravențională în cazul tentativei de contravenție. Astfel, proiectul a fost completat cu **art. 43¹** – „Aplicarea sancțiunii contravenționale în cazul tentativei de contravenție”. Astfel, la aplicarea pedepsei pentru tentativa de contravenție se va ține cont de circumstanțele în virtutea cărora fapta nu și-a produs efectul. Mărirea pedepsei pentru tentativa de contravenție nu va putea depăși $\frac{3}{4}$ din maximumul celei mai aspre pedepse prevăzute la articolul corespunzător din Partea specială a prezentului cod pentru contravenția consumată.

17. Art. 44. Având în vedere faptul că, în conformitate cu art. 393 din Cod, competența de a soluționa cauzele contravenționale revine nu doar instanțelor de judecată, dar și altor autorități așa precum comisia administrativă, procurorul și agentul constatator, iar fiecare dintre faptele stabilite ca și contravenții sunt pasibile de pluralitate, deducem că oricare dintre aceste autorități se pot afla în situația în care ar exista necesitatea de a aplica o sancțiune pentru pluralitate de contravenții. În aceste condiții, analizând normele **art. 44**, care reglementează aplicarea sancțiunii contravenționale în cazul pluralității de contravenții, în special alin. (2) al acestuia, poate fi remarcată reglementarea doar a unei singure situații – cea când sancțiunea pentru pluralitate de contravenții se aplică de către instanța de judecată, celelalte situații, când competența de soluționare a cauzelor aparține altor autorități rămânând nelegiferate și, astfel, formându-se un vid legislativ. În scopul excluderii acestui vid, proiectul propune excluderea din norma alin. (2) al art. 44 a cuvintelor „de către instanța de judecată”, rămânând doar o reglementare cu caracter general referitoare la modul de a aplica sancțiunii pentru pluralitate de contravenții.

II. Amendamente ce vizează subiecte de drept material contravențional, Partea Specială:

18. În rezultatul aplicării noii legi contravenționale pe perioada de când aceasta este în vigoare, a fost observat faptul că, multe dintre faptele calificate în vechea lege (Codul contravențiilor administrative) ca fiind contravenții, nu se mai regăsesc în noul cod. Acest fapt reprezintă o problemă, or, excluderea unor fapte din categoria contravențiilor nu a însemnat și încetarea săvârșirii lor. Astfel, apare o problemă de sistem – cadrul juridic statuează niște prevederi (în special ne referim la cele cu caracter imperativ), sancțiuni pentru nerespectarea acestora nu există, iar fenomenul încălcării prevederilor respective ia amploare. Lipsa unor mecanisme de combatere, inclusiv prin sancționare, nu face decât să favorizeze săvârșirea unor acțiuni ilegale în continuare. În vederea eradicării acestor fenomene, proiectul propune completarea Părții speciale a codului cu prevederi prin care se statuează noi

contravenții.

Alte probleme care au fost invocate de către subiecții competenți cu aplicarea legii contravenționale vizează neconcordanța normelor Părții speciale cu prevederile statuate în actele normative cu caracter special care reglementează diferite domenii de activitate. Astfel, proiectul propune ajustări ale normelor contravenționale la cadrul normativ special.

Un alt subiect care a necesitat abordare vizează structura Părții speciale – în speță repetițiile de norme admise de Legiuitor, fapt pentru care, în cadrul proiectului, se propune excluderea acestora, eventual transferarea unor norme dintr-un capitol în altul, reieșind din conținutul normei.

Mai jos, sunt prezentate mai detaliat modificările propus în cadrul proiectului de lege indicat.

A. Modificări ce vizează componentele de contravenții din Partea Specială a Cărții întâi a Codului contravențional.

19. Proiectul propune expunerea într-o nouă redacție a **art. 54¹**, modificare justificată de necesitatea deosebirii acesteia de contravenția de la art. 263 alin. (1). Astfel, diferența esențială dintre acestea este obiectul contravențiilor. În cazul contravenției de la art. 263, inclusiv reieșind din titlul articolului, obiect al contravenției, lato sensu, este activitatea de întreprinzător, pe când art. 633 – face referire la o altă activitatea, decât cea de întreprinzător, cum ar fi activitatea notarilor, avocaților, executorilor etc., care nu este, prin natura sa, activitate antreprenorială.

20. Completarea codului cu **art. 63¹** - „Admiterea aflării persoanelor care nu au împlinit vârsta de 16 ani în localurile de agrement fără însoțire” - prin care se stabilește răspunderea contravențională pentru admiterea aflării minorilor în vârstă de pînă la 16 ani, fără supravegherea părinților sau a persoanelor care îi înlocuiesc în localurile de agrement (baruri, cafenele, restaurante, cinematografe, discoteci, disco-cluburi, cluburi de noapte, saune, săli de Internet etc.) după orele 22.00. În calitate de subiecți ai acestei contravenții apar părinții, persoanele care îi înlocuiesc sau, după caz, persoana responsabilă a localului.

Necesitatea includerii acestei contravenții este impusă de persistența fenomenului contravențional și în special în partea ce se referă la faptele săvârșite, în deosebi în orele târzii, în localuri publice, inclusiv în localurile și spațiile adiacente instituțiilor de agrement. În rezultatul unui studiu efectuat de organele afacerilor interne asupra fenomenului în cauză, s-a remarcat că majoritatea persoanelor reținute în localurile de acest tip sunt tineri – elevi și studenți ai instituțiilor de învățămînd secundar, mediu sau tineri neîncadrați în procesul de studii sau în cîmpul muncii ai căror părinți se află la muncă peste hotarele țării. Nivelul de supraveghere asupra acestei categorii de persoane este foarte redus, atît din lipsa prezenței părinților, cît și din considerentul lipsei de atitudine din partea profesorilor care nu semnalează părinții sau autoritățile pentru problemele minorilor asupra absențelor frecvente de la ore sau asupra nereușitei școlare manifestată intens.

Constatarea contravențiilor prevăzute de art. 63¹ se propune de a fi plasată în competența organelor afacerilor interne, iar examinarea lor se va face de către instanța de judecată.

21. Completarea codului cu **art. 108¹** – „Editarea publicațiilor periodice publice neînregistrate”. Acest amendament urmărește executarea prevederii de la art. 17 lit. e) din Legea nr. 221 din 17 septembrie 2010 privind deetatizarea publicațiilor periodice publice, care vizează elaborarea propunerilor privind instituirea de sancțiuni persoanelor cu funcții de răspundere pentru editarea publicațiilor periodice neînregistrate.

Astfel, proiectul propune sancționarea contravențională pentru editarea publicațiilor periodice publice neînregistrate în Registrul publicațiilor periodice publice. Se remarcă faptul că, obiect material al acestei contravenții îl constituie, conform Legii nr. 221 din 17 septembrie 2010, publicațiile periodice a cărei editare este realizată de o persoană juridică și al cărei fondator sau co-

fondator este: a) Parlamentul, Președintele Republicii Moldova sau Guvernul; b) un organ central de specialitate din cadrul administrației publice sau o autoritate a administrației publice centrale; c) o autoritate a administrației publice locale; d) alt organ (autoritate), creat (ă) de către stat în persoana autorității publice, avînd drept scop exercitarea atribuțiilor administrative, social-culturale și a altor atribuții cu caracter necomercial; e) o instituție publică finanțată integral sau parțial de la bugetul de stat; f) o organizație comercială finanțată integral sau parțial de la bugetul de stat.

În calitate de sancțiune pentru această faptă se propune amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

Constatarea și examinarea acestor contravenții au fost plasate în competența organelor Ministerului Afacerilor Interne.

22. Un subiect problematic, așa cum s-a menționat anterior, este și dublarea prevederilor codului. Un exemplu, în acest sens, este dublarea prevederilor de la **art. 94**, prin includerea acestora în **art. 119 alin. (10)**. Dispozițiile acestor două norme incriminează aceleași fapte, cu același obiect juridic, aceeași formă a vinovăției și aceeași subiecți. Totuși, avînd în vedere că obiectul juridic al normei de la art. 94, adică relațiile sociale cu privire la protecția suprafețelor cu zăcăminte miniere, nu corespunde relațiilor sociale protejate de normele Capitolului VIII – „Contravenții ce atentează la drepturile reale”, constatăm că plasarea acestor prevederi în capitolul numit este una eronată. Or, obiectul juridic al contravențiilor din capitolul respectiv îl constituie raporturile juridice ce apar în procesul de exercitare a drepturilor reale, adică a acelor drepturi subiective civile patrimoniale (dreptul de proprietate, dreptul de uz, dreptul de abitație, dreptul de vecinătate, uzufructul, servitute, suprafața și gajul), în virtutea cărora titularul lor poate să-și exercite atribuțiile asupra unui bun determinat în mod direct și nemijlocit, fără a fi necesară intervenția unei alte persoane.

Pe lângă faptul că prevederile acestor norme stabilesc aceleași contravenții, instituind astfel o dublare de norme juridice în același act normativ, acestea impun sancțiuni diferite pentru aceeași faptă, în consecință lăsînd loc de aplicare abuzivă a prevederilor legale. În scopul excluderii unor astfel de cazuri, precum și ca urmare a celor relatate mai sus, se consideră judicioasă abrogarea art. 94, contravențiile indicate de normele acestuia rămînînd a fi reglementate de prevederile alin. (10) al art. 119.

23. O altă serie de contravenții noi propuse spre completare a codului, acuză fapte din **domeniul protecției mediului (capitolul IX) și din domeniul agricol și sanitar-veterinar (capitolul XI)** și care, în mod special, presupun încălcarea prevederilor legale și prevederilor indicate în regulamentele de gestionare a produselor de uz fitosanitar și nu doar. Printre faptele propuse a fi sancționate contravențional pot fi enumerate: pășunatul ilegal (art. 126¹), încălcarea regulilor de comercializare a produselor agricole (art. 131 alin. (6)), încălcarea regulilor privind identificarea și înregistrarea animalelor, precum și a regulilor zootehnice (art. 158¹), producerea, importul, comercializarea, publicitatea și utilizarea produselor de uz fitosanitar și fertilizanților care nu au fost supuse, în modul stabilit, cercetării, testării, experimentării, omologării și certificării de stat (art. 189¹), încălcarea regulilor de evidență, transportare, păstrare sau utilizare a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților (art. 189²), producerea, transportarea, păstrarea sau utilizarea produselor de uz fitosanitar și fertilizanților contrafăcuți (art. 189³), încălcarea regulilor de combatere a dăunătorilor de carantină, a agenților patogeni ai bolilor de plante și a buruienilor (art. 189⁴), neîndeplinirea sau îndeplinirea inadecvată a dispozițiilor legale ale persoanelor cu funcții de răspundere care exercită supravegherea și controlul de stat în domeniul protecției plantelor (art. 189⁵), tănuirea sau denaturarea informației despre produsele de uz fitosanitar și fertilizanții care prezintă pericol pentru om, animale și mediu (art. 189⁶), poluarea producției agroalimentare, furajere, materiei prime agricole cu reziduuri de produse de uz fitosanitar și de fertilizanți peste limitele maximal admisibile (art. 189⁷), nerespectarea standardelor obligatorii, normelor și regulilor fitosanitare și de protecție a mediului,

altor acte normative la fabricarea, importul, transportarea, depozitarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar și fertilizanților, precum și a mijloacelor tehnice de aplicare a acestor produse (art. 189⁸), utilizarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților în alte scopuri decât cele pentru care au fost înregistrate (art. 189⁹), etc.

Normele propuse spre completare, ca, de alt fel, și modificările la contravențiile din domeniul respectiv deja existente în cod vin să actualizeze și să ajusteze actualele prevederi contravenționale cu Legea nr. 228 din 23 septembrie 2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară, Legea nr. 119-XV din 22 aprilie 2004 cu privire la produsele de uz fitosanitar și la fertilizanți, Legea zootehniei nr. 412-XIV din 27 mai 1999, Hotărârea Guvernului nr. 1045 din 5 octombrie 2005 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la importul, stocarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, Hotărârea Guvernului nr. 1093 din 8 octombrie 2007 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile și documentele aferente Sistemului de Identificare și Trasabilitate a Animalelor, Ordinul nr. 34 din 27 februarie 2006 cu privire la aprobarea Normei sanitare veterinare privind anunțarea, declararea și notificarea unor boli transmisibile ale animalelor etc.. Aceste acte normative stabilesc bazele juridice și economice ale importului, comercializării și utilizării produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, precum și bazele juridice și economice ale organizării zootehniei, reglementării relațiilor dintre stat și deținătorii de animale, înregistrarea exploatațiilor, identificarea și înregistrarea individuală a fiecărui animal, precum și înregistrarea fiecărei mișcări a acestora în vederea stabilirii trasabilității.

Întru susținerea modificărilor și completărilor propuse se menționează că, la utilizarea produselor de uz fitosanitar este necesară respectarea strictă a regulamentelor și perfecționarea sistemului de control existent. Cu toate acestea, din diverse motive, metodele existente nu asigură eficiența cuvenită în constatarea încălcărilor legate de utilizarea iresponsabilă a pesticidelor, publicitatea produselor de uz fitosanitar neomologate în republică, nerespectarea regulamentelor, prepararea soluțiilor necalitative, transportarea, păstrarea, comercializarea și utilizarea acestora. Frecvent, la laboratoarele de control toxicologic, sunt depuse probe de pesticide contrafăcute achiziționate de către agricultori de la diferiți comercianți neautorizați. De fiecare dată, aceste produse, atractive prin prețul scăzut pe care îl au, nu sunt însoțite de acte de proveniență și de certificate care să le ateste calitatea. Utilizarea unor asemenea produse poate avea un impact defavorabil impunător, care se manifestă prin lipsă de eficacitate, și care poate să genereze pînă și distrugerea totală a culturii.

De asemenea în contextul argumentării propunerilor din proiect, menționăm despre situațiile de nerespectare a prevederilor care reglementează raporturile dintre stat și deținătorii de animale, obligațiile acestora din urmă, în special pășunatul animalelor doar în timpul și în modul prevăzut de normele legale, achiziționarea și înregistrarea animalelor.

Constatarea noilor contravenții este dată în competența a Agenției Sanitar-Veterinare și pentru Siguranța Produselor de Origine Animală, direcțiilor raionale (municipale) sanitar-veterinare și pentru siguranța produselor de origine animală, precum și Inspectoratul General de Supraveghere Fitosanitară și Control Semincer. Acesta din urmă apare ca un nou agent constator. Avînd în vedere că formarea sa a avut loc prin fuziunea Inspectoratului Principal de Stat pentru Carantină Fitosanitară, Inspectoratului de Stat Republican pentru Protecția Plantelor, Inspectoratului de Stat pentru Seminte și Inspectoratului de Stat pentru Produse Cerealiere și Panificație, în virtutea competenței care i-a fost acordată, acesta este autoritatea cea mai indicată să constate contravențiile indicate în articolul 414 – „Organele supravegherii de stat în domeniul agricol și sanitar-veterinar”, articol care, la fel, suportă modificări, necesitatea cărora este justificată tocmai prin noile contravenții propuse spre completarea Codului contravențional și despre care s-a vorbit mai sus.

24. Au suportat modificări și normele stabilite în capitolul X din cod – „Contravenții în domeniul industriei, construcțiilor, energeticii, gospodăriei comunale, locuințelor și amenajării teritoriului”.

La 23 decembrie 2009 a fost adoptată Legea nr. 123 cu privire la gazele naturale, care reglementează funcționarea eficientă a pieței gazelor naturale și desfășurarea activităților sectorului de gaze naturale, în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate, transparență, cu respectarea normelor de calitate, de securitate și de protecție a mediului. Noua lege creează cadrul necesar aplicării Directivei 2003/55/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă a gazelor naturale. Raportînd acest nou cadrul legislativ la art. 168 din Codul contravențional, se deduce faptul că legea din decembrie 2009 nu operează cu conceptele de „gazoducte magistrale” și „zone de protecție a gazoductelor magistrale”, ci cu noțiunea de „rețea de gaze naturale” și, respectiv, conform art. 27 al legii, stabilește „zone de protecție a rețelelor de gaze naturale”.

În consecința celor relevate, în vederea racordării la Legea cu privire la gazele naturale, s-a conturat necesitatea expunerii într-o nouă redacție art. 164, 167, 168 într-o nouă redacție.

În contextul amendamentelor la capitolul X, o modificare esențială se propune la art. 177 alin. (1) („Încălcarea legislației și documentelor normative în construcții”), conform urmează să se incriminează încălcarea legislației și documentelor normative în construcții prin producerea materialelor și articolelor de construcții fără regulamente tehnologice, documentație normativă actualizată, instrumente și utilaj neverificat în organele metrologice de stat, încercări și analize de lot recepție, periodice și statice.

Sistemul intern de asigurare a calității în producerea materialelor și articolelor de construcții, reglementat de prevederile Legii nr. 721 din 2 februarie 1996 privind calitatea în construcții, reprezintă baza fundamentală care determină și asigură respectarea standardelor de calitate în domeniu. În virtutea acestui fapt, se consideră binevenită stabilirea elementelor principale ale acestui sistem în componentele de contravenții fixate în alin. (1) al art. 177. Astfel, aplicarea răspunderii contravenționale pentru nerespectarea rigorilor sistemului de asigurare a calității în construcție are rolul de a favoriza întocmirea și aplicarea juridică fermă a documentelor respective.

În același context, se propune și completarea prevederii de la lit. i) a alin. (2) al art. 177. Astfel, se statuează că, fabricarea și comercializarea materialelor și articolelor de construcție se face în condițiile deținerii documentelor de confirmare a calității, cât și cu efectuarea analizelor și a încercărilor de laborator respective, conform cerințelor documentelor normative în construcții.

Cu referire la normele alin. (1) al art. 177, menționăm că, proiectul identifică în calitate de subiect al contravențiilor de la stabilite alin. (1) și persoana juridică, care se sancționează cu amendă în mărime de la 80 la 140 de unități convenționale.

De asemenea, suportă modificări și sancțiunea alin. (2), din care se propune excluderea sancțiunii complementare de privare de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an. Chiar dacă, în parte, contravențiile statuate la alin. (2) prezintă un pericol sporit în comparație cu cele de la alin. (1), nu este justificată aplicarea unei sancțiuni mult mai mari. Se consideră suficient faptul că mărimea sancțiunii principale – amenda, pentru contravențiile de la alin. (2) este mai mare în comparație cu cele de la alin. (1), nefiind necesară și stabilirea unei sancțiuni complementare alternative.

25. Alt domeniu, norme de reglementare ale căruia sunt propuse spre completarea codului este domeniul de reglementare a regimului din transporturi – capitolul XII și domeniul circulației rutiere - capitolul XIII din Codul contravențional.

Prin normele de completare propuse în cadrul proiectului, în acest sens, se urmărește stabilirea unor pîrghii prin care să se asigure respectarea prevederilor Regulamentului transporturilor auto de călători și bagaje, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 854 din 28 iulie 2006, ale Legii nr. 131-XVI privind siguranța traficului rutier, Regulamentului circulației rutiere, aprobat prin Hotărîrea nr. 357 din 13 mai 2009, precum și respectarea prevederilor privind activitatea echipajelor autovehiculelor care

efectuează transporturi și organizarea procesului de control al regimului de muncă și odihnă, precum și diferențierea în acest context a răspunderii persoanelor fizice, persoanelor cu funcție de răspundere și persoanelor juridice.

Astfel, au fost supuse modificărilor și completărilor prevederile art. 197 și 203. În cadrul modificărilor la aceste articole se propune concordarea tipurilor de vehicule antrenate în transportul de călători în folos public, tipuri indicate în dispozițiile acestor articole cu cele reglementate de Legea privind siguranța traficului rutier, astfel încât, conform art. 16 lit. c) din lege, microbuzele, autobuzele și troleibuzele poartă denumirea generică de „autovehicule de transport public”. De asemenea, se propune completarea art. 197 cu norme care indică noi fapte în calitate de contravenții, așa precum:

- neînregistrarea de către conducătorii de vehicule în transport public a biletelor de călătorie în borderoul de evidență a biletelor, cu excepția transportului urban;
- nerespectarea de către conducătorii de vehicule în transportul public a regulilor de completare a carnetului foii de parcurs (CFP);
- modificarea (corectarea) intenționată de către conducătorul de vehicule în transport public a borderoului de evidență a biletelor de călătorie;
- nerespectarea de către conducătorii de vehicule în transportul auto de mărfuri sau călători a normelor privind organizarea procesului de control a regimului de muncă și odihnă sau încălcarea acestui regim;
- admiterea la efectuarea transporturilor auto de mărfuri sau călători a conducătorului de vehicul care nu a fost supus examenului medical, care nu posedă permis de conducere de categoria din care face parte vehiculul sau care nu posedă, în cazurile stabilite de Guvern, certificat de competență profesională și/sau card de tahograf al conducătorului auto valabil.

Prin includerea contravențiilor respective se propune sancționarea nerespectării normelor ce prevăd obligațiile și responsabilitățile conducătorului și agentului transportator, a celor care reglementează controlul activității transportului auto de călători, conform Regulamentului transportului auto de călători și bagaje.

În scopul diferențierii acțiunilor de călătorie fără bilet în diferite categorii și tipuri/subtipuri de mijloace de transport, diferențiere care, într-un final, afectează mărimea sancțiunii pentru fiecare dintre situații, proiectul propune amendarea art. 204.

Pentru racordarea normelor contravenționale la noile cerințe impuse spre respectare în circulația vehiculelor și a pietonilor și care sunt stabilite prin normele noului Regulament al circulației rutiere, proiectul propune modificarea articolelor 221, 226, 228, 231, 235, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 244 și 245.

Conform prevederilor pct. 12 subpct. 1) lit. g) și pct. 13 din Regulamentul circulației rutiere, conducătorul de vehicul implicat într-un accident rutier are obligația să anunțe poliția despre producerea accidentului, aceasta, la rândul său, întocmindu-i un certificat de constatare a accidentului rutier, certificat pe care conducătorul trebuie să-l aibă la sine în cazul deplasării cu autovehiculul avariat în rezultatul accidentului. Având în vedere că deplasarea cu un vehicul avariat în rezultatul unui accident rutier implică un anumit nivel de risc pentru siguranța la trafic, atât a conducătorului în cauză, cât și a celorlalți subiecți implicați în trafic, proiectul propune includerea răspunderii contravenționale pentru exploatarea vehiculelor cu deteriorări tehnice survenite în urma accidentului rutier în lipsa certificatului cu privire la înregistrarea accidentului, care trebuie să fie eliberat în modul stabilit, precum și admiterea în circulație sau exploatarea vehiculelor care nu corespund cerințelor tehnice (a se vedea art. 228 alin. (3) – (8) din proiect).

Concomitent cu restricțiile și obligațiile normative impuse față de convorbirile telefonice și modul de utilizare a centurii de siguranță, Regulamentul circulației rutiere, impune anumite obligații și față de utilizarea vestei de protecție-avertizare fluorescent-reflectorizantă și a dispozitivului special de susținere a copilului corespunzător masei și taliei acestuia (fotoliu pentru copii). Având în vedere importanța acestor elemente obligatorii pentru siguranța circulației rutiere, se propune completarea art. 235, în sensul lărgirii spectrului de încălcări ce se referă la aplicarea mijloacelor securității pasive prin supunerea răspunderii contravenționale și a faptelor prin încălcare a regulilor de utilizare a vestei reflectorizante și a scaunului pentru copii.

O modificare propusă în cadrul proiectului, care reclamă modificarea și a altor articole este abrogarea art. 244. Normele acestui articol stabilesc în calitate de contravenții acțiunile/inacțiunile prin care se încalcă prevederile Regulamentului circulației rutiere prevăzute în art. 237-239 din Codul contravențional și care au generat pericolul unui accident rutier. Comparând faptele de la art. 237-239, cu cele indicate la art. 244, se observă că acestea din urmă reprezintă o formă agravată a primelor, care trebuie să fie sancționate corespunzător, adică mai aspru. Cu toate acestea, reieșind din sancțiunea stabilită pentru contravențiile de la art. 244 și sancțiunile de la celelalte articole, pot fi remarcate situații când fapta reglementată la unul dintre art. 237-239 se sancționează mai sever decât forma sa agravată de la art. 244, așa cum este cazul art. 237, spre exemplu. Astfel, pentru încălcarea regulilor de traversare a liniei de cale ferată prin pasajul de nivel, conducătorul vehiculului se sancționează cu amendă de la 40 la 50 unități convenționale cu aplicarea a 4 puncte de penalizare, iar pentru aceeași faptă, dar care a creat un pericol de accident rutier, conducătorul va fi sancționat cu amendă în mărime de la 30 la 50 unități convenționale cu aplicarea a 4 puncte de penalizare.

De asemenea, pot apărea situații când decalajul dintre fapta inițială (cea de la art. 237-239) și forma ei agravată este impunător, așa precum contravenția de la art. 238 alin. (1), unde oprirea în locuri interzise se sancționează cu amendă de 5 unități convenționale, iar pentru aceeași faptă care a creat pericolul unui accident, amenda este în mărime de la 30 la 50 unități convenționale.

Astfel, în vederea excluderii cazurilor de sancționare neproportională și stabilirii unui echilibru între faptă și sancțiune, proiectul propune abrogarea art. 244, cu includerea la art. 237-241 a prevederilor ce stabilesc răspunderea contravențională pentru fiecare caz în care contravențiile indicate în dispozițiile acestor articole generează pericolul unui accident rutier stabilind și sancțiunea pentru acestea, aplicând principiul proporționalității. Poate fi observat că lista contravențiilor, în acest sens, a fost prelungită cu încă două contravenții, majorare justificată prin însăși natura faptelor de la art. 240 și 241 (articole care și completează lista), or cel mai mare pericol de accidente este determinat de nerespectarea indicatoarelor rutiere de semnalizare, de acordare a priorității, precum și a nerespectării obligației legale de oprire a vehiculului și de acordare a priorității de trecere vehiculelor.

Având în vedere că art. 245 reglementează faptele de încălcare a regulilor de circulație de către pietoni și alți participanți la circulația rutieră, alții decât conducătorii de autovehicule, or încălcarea regulilor circulației rutiere de către aceștia din urmă sunt reglementate la celelalte contravenții din acest domeniu. Cu toate acestea, în alin. (1) al articolului, în calitate de subiecți ai acestor fapte apar și motocicliștii. Conform punctului 7 din Regulamentul circulației rutiere, motocicletă este definită ca fiind autovehicul, implicit conducătorul motocicletei (motociclistul) este conducător de autovehicul și apare ca subiect al contravențiilor care se referă la încălcarea regulilor circulației rutiere de către această categorie de subiecți – conducătorii de autovehicule. În acest context, este necesar de exclus motocicliștii ca subiecți ai contravențiilor de la art. 245 și includerea în calitate de subiecți – conducătorii de ciclomotoare.

O categorie impunătoare de completări propuse pentru capitolul respectiv vizează regulile de transport naval și aeronautic.

Astfel, în contextul adoptării, la 12 iulie 2013, a Legii nr.176 privind transportul naval intern al Republicii Moldova, precum și în contextul executării prevederilor art. 161 din lege, precum și în vederea implementării altor prevederi ale acestea, s-a impus necesitatea completării Codului contravențional cu noi contravenții. Astfel, proiectul propune modificarea art. 198 și 199 din cod și completarea acestuia cu art. 199¹ - 199¹². În rezultatul amendamentelor respective, urmează să fie aplicată răspunderea contravențională pentru: exploatarea navei neînregistrate și nerespectarea regulilor de înregistrare de stat a navelor, încălcarea regulilor de identificare a navei, exploatarea navei cu încălcarea prevederilor referitoare la echipajul navei, încălcarea regulilor de securitate și siguranță la bordul navei, încălcarea regulilor de siguranță și securitate la exploatarea navelor, încălcarea regimului operațiunilor de pilotaj al navei, încălcarea regulilor de securitate și siguranță în port, încălcarea regimului de organizare și întreținere a parcurilor și iernaticelor pentru nave, încălcarea regimului de construcție, reconstrucție, reparație sau dezmembrare a navei, încălcarea regimului de construcții pe căile navigabile interne, încălcarea regimului de păstrare a documentelor, încălcarea regimului de control și supraveghere a siguranței și securității navei.

De asemenea, amendamente esențiale au suportat normele contravenționale care vizează domeniul aeronautic. Justificarea acestor amendamente este aceeași – cadrul normativ instituie norme cu caracter imperativ, pentru nerespectarea cărora nu este stabilită nici o formă de răspundere juridică. Încălcarea unora dintre aceste norme, reieșind din gradul lor de pericol social, ar putea fi sancționate contravențional. Astfel, proiectul propune modificarea unor prevederi în vigoare (de ex. art. 208 - 217) și completarea codului cu noi componente de (art. 220¹ - 220³). În rezultatul amendamentelor urmează să fie sancționate contravențional fapte noi precum: Desfășurarea activității în domeniul aviației civile în lipsa documentelor de certificare/autorizare, neexecutarea prevederilor prescripției inspectoriale, împiedicarea efectuării inspecției aeronautice

26. Unele dintre prevederile Capitolului XV–„Contravenții ce afectează activitatea de întreprinzător, fiscalitatea, activitatea vamală și valorile mobiliare”, la fel, au constituit parte din obiectul proiectului. În continuare se expun cele mai esențiale modificări ale normelor din capitolul respectiv.

Conform prevederilor art. 265, sunt incriminate faptele de achiziționare, păstrare, transportul spre comercializare și comercializarea ilegală a valorilor materiale. Din șirul acestor fapte, prezintă interes acțiunea de „transportare spre comercializare”. Interesul este susținut prin faptul că, în majoritatea cazurilor, echipele mobile, lucrătorii operativi, în cadrul verificărilor, depistează mărfuri originea și proveniența cărora nu este cunoscută și, de obicei, aceasta are loc în momentul transportării mărfurilor, fără a reuși, însă, demonstrarea scopului cu care se face transportarea, inclusiv a scopului de comercializare. În situația în care nu este posibilă demonstrarea scopului, se impune încetarea cazurilor. Mai mult ca atât, dispoziția articolului incriminează, deja, fapta de comercializare. Astfel, În acest context, proiectul propune excluderea cuvintelor „spre comercializare” din titlul și din dispoziția articolului.

Conform art. 286 din același capitol, alin. (4) reglementează în calitate de contravenție comercializarea băuturilor alcoolice către minori și sancționează această faptă cu amendă în mărime de la 30 la 100 de unități convenționale cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an. Totodată, aceeași faptă este prevăzută la alin. (2) al art. 91 din cod, dar care, conform acestei prevederi, se sancționează cu amendă de la 60 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an. Se poate observa că, în calitate de subiect al faptei, în primul caz este doar persoana fizică, pe când în al doilea caz, subiect al contravenției apare atât persoana fizică, cât și persoana juridică. O altă deosebire este quantumul sancțiunii stabilite pentru persoana fizică de

către ambele norme, care, avînd în vedere obiectul juridic protejat, adică persoana fizică de pînă la 18 ani, este unul mult mai mare în cazul art. 91 alin. (2) – de la 60 la 100 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an, comparativ cu sancțiunea de la art. 286 alin. (4) – de la 30 la 100 unități convenționale cu sau fără privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.

Avînd în vedere că art. 91 are ca obiect juridic relațiile sociale cu privire la dezvoltarea psihosocială a minorului, și, în special, protejează, în parte, persoana fizică de pînă la 18 ani, de influența nocivă a produselor din tutun și a băuturilor alcoolice, se consideră oportună excluderea normei de la art. 286 alin. (4). Mai mult ca atît, în cazul păstrării ambelor norme în legea contravențională, se produce o dublare de norme, dar care stabilesc sancțiuni diferite pentru aceeași faptă – situație inadmisibilă într-un act normativ.

Un alt articol din capitolul care reglementează contravențiile din acest domeniu și care a făcut obiectul proiectului este art. 293¹, în special prevederile alin. (10). Aceste prevederi stipulează **conceptul repetării** contravențiilor stabilite la alin. (2) și (9) ale aceluiași articol. Problema utilizării instituției repetării în legea contravențională poate fi apreciată ca fiind o problemă de sistem.

Analizînd conceptul repetării, se observă că, *de facto*, repetarea contravenției reprezintă o pluralitate de contravenții, iar *de iure*, repetarea contravenției este tratată ca fiind o contravenție unică. Această afirmație este dedusă din prevederea alineatului (10), conform căruia, calificarea contravențiilor care formează repetarea, este unitară (presupunînd intenția unică) și se dispersează în contextul calificării conform unei singure norme (și nu în conformitate cu două sau mai multe norme, după cîte contravenții au fost săvârșite).

Se consideră că, din punct de vedere conceptual, este incorect a-i trata uniformizat pe cei care au săvârșit două contravenții și pe cei care au săvârșit mult mai multe fapte contravenționale. Aceasta nu înseamnă, însă, că, se optează pentru adoptarea sistemului de cumul total de sancțiuni în lipsa unei limite pentru quantumul sancțiunii (aplicat, de exemplu, în SUA). Este mult mai corectă aplicarea mecanismul de stabilire a sancțiunii în cazul unui concurs de contravenții. Acest mecanism s-ar preta cu succes și în ipoteza excluderii repetării contravenției, așa cum s-a procedat în cazul legii penale, în care, prin Legea nr. 277-XVI din 18 decembrie 2008 privind modificarea și completarea Codului Penal al Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 41- 44, art. 120), din legea penală a fost exclusă instituția repetării infracțiunilor. Implementarea acestei legi nu a determinat reducerea sau intensificarea represiunii penale, ci, dimpotrivă a marcat revenirea la normalitate, cînd fiecare infractor răspunde exact pentru ceea ce a săvârșit.

Avînd în vedere că, fapta contravențională este o mini-infracțiune, o mare parte din normele legii penale, în special dintre cele care poartă un caracter general, sunt aplicate în modul corespunzător dreptului contravențional. În acest context poate fi prezentat în calitate de raționament pentru excluderea instituției repetării din Codul contravențional, Codul penal-model al CSI în care o asemenea instituție ca „repetarea infracțiunii” nici nu a existat, iar conceptul „concursul de infracțiuni” este definit ca fiind „săvârșirea a două sau a mai multor infracțiuni, nici pentru una dintre care făptuitorul nu a fost condamnat” (alin.(1) art.19 din Codul penal-model al CSI).

De asemenea, este necesar de a sublinia că, prevederile Codului contravențional nu reglementează „repetarea” contravenției, ci „concursul” de contravenții. Astfel, conform articolului 44 alineatul (1), în cazul în care una și aceeași persoană săvârșește două sau mai multe contravenții, sancțiunea se aplică pentru fiecare dintre acestea în parte. Alineatul (2) al aceluiași articol prevede expres modul de stabilire a sancțiunii în acest caz – „... se aplică sancțiunea pentru fiecare contravenție în parte, stabilindu-se definitiv sancțiunea pentru concurs de contravenții...”, indiferent dacă este vorba despre fapte identice ori omogene, prevăzute de aceeași normă contravențională sau de fapte prevăzute de diferite norme contravenționale.

În contextul celor relatate, se propune excluderea conceptului de repetare contravenției din Codul

contravențional (art. 239¹ alin. (10)), într-un final, contribuind în mod efectiv la o mai bună diferențiere a răspunderii contravenționale, la stabilirea mai echitabilă a sancțiunii, la promovarea mai consecventă a scopurilor și principiilor legii contravenționale, și, nu în ultimul rând, la ridicarea standardelor justiției contravenționale. Aceeași logică urmează să fie valabilă și pentru art. 287³ alin. (3) și (4). Totuși, avînd în vedere că includerea acestor prevederi în Codul contravențional este una recentă, rămîne la latitudinea Parlamentului să decidă asupra menținerii sau nu a normelor în cauză.

Un alt articol care a prezentat interes și a fost abordat în cadrul proiectului este art. 295 cu prevederea de la alin. (8). Această normă stipulează două situații: una în care se incriminează acțiunile specificate la alin. (7) al articolului, adică – pierderea, sustragerea sau distrugerea documentelor contabile pînă la expirarea termenului de păstrare a lor sau nerestabilirea lor, conform legislației – săvîrșite premeditat, iar alta – aceleași acțiuni săvîrșite după aplicarea de sancțiuni pentru fapte similare.

Premeditarea, din punct de vedere doctrinar (căci, în aspect legislativ, cadrul legislativ național nu reglementează premeditarea) este una dintre formele intenției, și, mai mult ca atît, reprezintă în sine o intenție directă care se caracterizează prin existența unui interval de timp între luarea hotărîrii de a săvîrși fapta și punerea ei în executare, interval în cadrul căruia făptuitorul a meditat asupra modului și mijloacelor de săvîrșire a faptei. Revenind la acțiunile de la alin. (7) se poate observa că, prin esența lor, acestea sunt pasibile a fi săvîrșite fie doar printr-o formă a vinovăției, fie săvîrșirea lor poate avea loc prin oricare dintre formele vinovăției – intenție sau imprudență. Astfel, sustragerea are loc doar în prezența intenției directe, pierderea se manifestă prin vinovăție imprudentă și nu poate fi realizată prin intenție, iar distrugerea și nerestabilirea pot fi săvîrșite atît cu intenție directă sau indirectă, cît și din imprudență. În acest context, se remarcă inutilitatea prevederii de la alin. (8), prin care sunt incriminate acțiunile specificate la alin. (7) săvîrșite premeditat, or, aceasta nu face decît să dubleze norma alin. (7), premeditarea puțînd a fi luată în considerație la individualizarea răspunderii contravenționale.

Cu referire la partea a doua a dispoziției alin. (8), conform căreia sunt pasibile de răspundere contravențională „acțiunile specificate la alin. (7) săvîrșite după aplicarea de sancțiuni pentru contravenții similare”, relatăm că, aceasta nu își argumentează prezența în cadrul unui alineat separat al acestui articol, fiind expusă în calitate de element constitutiv al contravenției, întrucît „săvîrșirea contravenției de către o persoană anterior sancționată contravențional sau condamnată ale cărei antecedente nu au fost stinse” apare în legea contravențională în calitate de circumstanță agravantă, conform articolului 43 alineatul (1) litera b). Acest calificativ are importanță la individualizarea răspunderii contravenționale și nu afectează în sine fapta, aceasta rămînînd aceeași – „pierdere, sustragere sau distrugere a documentelor contabile pînă la expirarea termenului de păstrare a lor, conform regulilor stabilite de Organul de Stat pentru Supravegherea și Administrarea Fondului Arhivistic al Republicii Moldova, sau nerestabilirea lor, conform legislației, în termen de pînă la 3 luni din momentul constatării faptului respectiv”.

Astfel, în contextul celor relevate, se propune abrogarea alin. (8) din art. 295.

27. Proiectul vizează și normele capitolului XVI - „Contravenții ce afectează activitatea autorităților publice”, care sunt supuse modificărilor și completărilor corespunzătoare.

În vizorul autorilor proiectului a fost art. 318, prin care se propune completarea dispoziției articolului cu alte acte pentru neexecutarea cărora persoana poate fi sancționată contravențional. Completarea este bazată pe faptul că, în conformitate cu art. 11 din Codul de executare al Republicii Moldova, executorul judecătoresc asigură executarea nu doar a hotărîrilor instanței de judecată, ci un spectru mult mai larg de decizii, încheieri, ordonanțe emise de diferite autorități. S-a considerat oportun de a stabili răspundere contravențională, suplimentar doar pentru documentele executorii prevăzute la art. 11 lit. c) sau d) din Codul de executare al Republicii, adică pentru neexecutarea

deciziilor (hotărârilor) contravenționale, inclusiv cele emise de agenții constatatori în limitele competenței atribuite lor prin lege, și sentințele pe cauzele penale în partea încasării amenzii, confiscării speciale, precum și în partea acțiunii civile și pentru ordonanțele privind liberarea de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională sub formă de amendă.

28. Contravențiile constituente ale capitolului XVIII – „Contravenții ce atentează la modul de administrare. Contravenții în domeniul supravegherii pieței, metrologiei, standardizării și protecției consumatorilor”, la fel au fost supuse unor modificări, determinate fie de erori conceptuale, fie de felul și mărimile sancțiunilor, fie completarea cu componente de contravenții noi.

Una dintre prevederile modificate este cea din sancțiunea art. 334 alin. (1) din care sunt excluse cuvintele „pentru fiecare angajat ilegal”, or sancțiunea nu trebuie să reglementeze modul său de aplicare, aceasta fiind atribuția autorității competente să examineze contravenția, conducându-se de normele părții generale care stabilesc atât tipurile sancțiunilor, cât și modul lor de aplicare. În cazul în care se intenționează sancționarea pentru plasarea în câmpul muncii a fiecărui cetățean străin sau apatrid, aflați provizoriu în Republica Moldova, fără permis de ședere în scop de muncă eliberat în modul stabilit de legislație, atunci, este necesară indicarea expresă a acestui fapt ca element calificativ al contravenției. Întrucât interesează însăși acțiunea de plasare în câmpul muncii a acestor categorii de persoane, se consideră oportună păstrarea dispoziției în redacția actuală, iar numărul persoanelor din categoriile respective plasate în câmpul muncii poate influența la individualizarea sancțiunii, întrucât, sancțiunea stabilește limite minime și maxime, în interiorul cărora poate fi stabilită cuantumul sancțiunii.

Odată cu adoptarea noului Cod contravențional, a suportat modificări totalitatea faptelor ce constituiau contravenții din domeniul de activitate al organelor de stare civilă. Cu toate acestea, există o categorie de fapte (acțiuni/inacțiuni) din acest domeniu, care au o importanță considerabilă prin obiectul juridic pe care îl au și la care se atentează prin săvârșirea acestora. Printre acestea sunt: nedeclararea, în fața funcționarului de stare civilă, a datelor necesare la înregistrarea faptelor de stare civilă sau declararea inexactă; nedeclararea nașterii, decesului în condițiile și termenele prevăzute de Legea cu privire la actele de stare civilă; înhumarea sau incinerarea cadavrului fără înregistrarea decesului la organele de stare civilă. Includerea acestor fapte în calitate de contravenții este determinată de caracterul imperativ al prevederilor care le reglementează și care sunt statuate în art. 22 și art. 56 din Legea nr. 100 din 26 aprilie 2001 privind actele de stare civilă. În consecință se propune expunerea într-o nouă redacție a art. 339, prin normele căruia se prevede aplicarea răspunderii contravenționale pentru acțiunile numite supra. Competența de examinare a acestor contravenții este oferită organelor afacerilor interne, în acest sens, fiind efectuate și modificările corespunzătoare în art. 400, care reglementează competența poliției.

Suportă modificări și art. 349 alin. (1) în sensul completării subiecților pasivi, care pot fi afectați prin acțiunile incriminate prin această prevedere. În consecință, urmează a fi calificate ca și contravenție împiedicarea în orice formă a activității legitime atât a funcționarului public, cât și a funcționarului organelor de ocrotire a normelor de drept sau de control aflați în exercițiul funcțiunii. În acest mod se creează anumite garanții și pentru alte categorii de funcționari pentru ca aceștia să-și poată exercita atribuțiile în modul corespunzător.

Prevederea nominalizată suportă modificări și în sancțiune, astfel, fiind delimitată răspunderea persoanei fizice de cea a persoanei cu funcție de răspundere.

În rezultatul adoptării de către Parlament Legii cu privire la comerțul interior în redacție nouă care prevede în art.23, pct.9 obligativitatea deținerii de către persoanele juridice a Registrului controalelor efectuate, la propunerea mai multor autorități, codul se propune a fi completat cu o nouă contravenție

– art. 350¹ - încălcarea legislației cu privire la ținerea condiției de înregistrare a controalelor.

29. Reglementări din cadrul normelor materiale din Codul contravențional care poartă un caracter eronat sunt conținute și în **capitolul XIX. „Contravenții ce atentează la ordinea publică și la securitatea publică”**, iar unele dintre acestea sunt expuse în art. 354 – „Huliganismul nu prea grav”. Acest articol prevede survenirea răspunderii contravenționale pentru acostare jignitoare în locuri publice a persoanei fizice, precum și alte acțiuni similare ce încalcă normele morale, tulbură ordinea publică și liniștea persoanei fizice. Analizând dispoziția acestei norme, un interes deosebit trezește prevederea conform căreia, acțiunile ce încalcă normele morale sunt pasibile de răspundere contravențională, or răspundere juridică, per ansamblu, poate surveni doar pentru încălcarea normelor juridice. O astfel de redacție a dispoziției art. 354, lasă loc de interpretare mult prea largă, care va provoca apariția și aplicarea factorilor subiectivi la constatarea faptei de huliganism nu prea grav, cât și la examinarea și sancționarea acestei fapte. Această idee rezidă din faptul că morala reprezintă, în sine, un ansamblu de concepții și reguli, cu privire la bine și la rău, drept sau nedrept, permis sau nepermis. Normele de morală sunt creația societății sau a grupurilor sociale. Cu toate acestea, fiecare individ în parte își creează standardele sale de morală, reieșind din nivelul de educație, valorile sale socio-culturale și mediul social în care crește, se dezvoltă și activează. Astfel, în scopul excluderii unor astfel de situații, proiectul propune excluderea din textul normei articolului 354 a cuvintelor „încalcă norme morale”.

Norma de la alin. (6) al art. 361 statuează în calitate de contravenție „portul armei individuale la întruniri”, astfel reprezentând o dublare a prevederilor de la art. 67 alin. (4) care, incriminează „participarea la întrunire a persoanelor care dețin arme...”. De asemenea, normele vizate, pentru aceeași faptă, stabilesc sancțiuni diferite, care comportă un decalaj mult prea mare. Astfel, pentru fapta de la art. 67 alin. (4) se aplică amendă de la 40 la 50 de unități convenționale sau cu arest contravențional de până la 15 zile, iar pentru fapta prevăzută la art. 361 alin. (6) se aplică amendă de la 100 la 150 de unități convenționale cu privarea de dreptul de deținere a armei și de portarmă. De asemenea, fapta prevăzută la alin. (6) al art. 361 poate fi încadrată, *lato senso*, în dispoziția alin. (1) al aceluiași articol, care stabilește în calitate de contravenție, pe lângă încălcarea regulilor de deținere și transport al armei individuale și a munițiilor aferente, și încălcarea regulilor de port al acestora.

Generalizând cele menționate, se consideră judicioasă abrogarea alin. (6) al art. 361, fapt propus în proiect.

B. Amendamente ce vizează sancțiunile contravențiilor.

30. Unul dintre aspectele vizate prin modificările propuse în proiectul elaborat afectează **sancțiunile contravențiilor**. Examinând în ansamblu sancțiunile stabilite pentru fiecare contravenție, pot fi remarcate abordări diferite, atât la stabilirea quantumului sancțiunii, cât și la stabilirea subiectului căruia i se aplică sancțiunea. Astfel, pentru unele contravenții, luate în comparație cu altele care au un grad de pericol social mai mare, sunt prevăzute sancțiuni nejustificat de mari, în cazul altor contravenții sancțiunea nu identifică exact subiecții care urmează să răspundă contravențional pentru săvârșirea acestora. Dilema, în cel din urmă caz, apare, în special, atunci, când, în calitate de subiect al contravenției poate fi, atât persoana fizică, cât și persoana cu funcție de răspundere, dar sancțiunea este redactată cu un caracter general, limitele sale nefiind aplicabile ambelor categorii de subiecți. Un exemplu în acest sens ar fi sancțiunile statuate la articolele 65, 251 alin.(3) și (5), 271, 273 pct. 4), 8), 276, 284, 302 etc. Reieșind din logica stabilirii subiectului contravenției în textul sancțiunii, se deduce regula că – în sancțiune se indică exact cui i se aplică aceasta, fie persoanei cu funcție de răspundere, fie persoanei juridice, cu excepția cazului când aceasta se aplică persoanei fizice (în acest caz, indicarea expresă a „persoanei fizice” nu este necesară.). Astfel, în cazul în care norma stabilește

sanțiunea fără a indica subiectul, se presupune că, în calitate de subiect al contravenției apare persoana fizică, iar în cazul persoanei cu funcție de răspundere și a persoanei juridice este necesar de a statua expres. Cu toate acestea, la unele contravenții, regula menționată nu a fost aplicată pentru persoane cu funcție de răspundere, creînd, astfel, confuzii în materie de subiect al contravenției.

Un alt element al subiectelor ce vizează modificarea sancțiunilor este quantumul acestora. Așa cum s-a menționat mai sus, reieșind din analiza comparativă a faptelor contravenționale, în temeiul propunerilor prezentate de către unele autorități, precum și în dependență de subiectul contravenției (persoană fizică, persoană cu funcție de răspundere sau persoană juridică) sancțiunile unor contravenții au suportat fie majorări, fie micșorări. Astfel de contravenții sunt, spre exemplu, cele de la articolele: 274, 277, 280, 304, 305, 329 etc.

De asemenea, reieșind prevederile Părții generale a dreptului contravențional material, din textul unor sancțiuni au fost excluse expresii prin care se statuează sancțiuni care nu sunt reglementate de către Codul contravențional ca atare. Cu titlu de exemplu, în acest sens, pot fi numite sancțiunile de la articolele 116 alin.(2), 134, 334 alin.(1).

III. Amendamente ce vizează subiecte de drept procesual contravențional, Partea Generală, Cartea a doua a Codului contravențional:

Un interes amplu au prezentat **normele cărții a doua** – „Procesul contravențional”, care au fost abordate în cadrul proiectului, fie în vederea excluderii unor situații lacunare, fie în vederea completării acestora pentru a releva o reglementare completă și exactă a procesului contravențional.

31. Art. 374 – conține norme generale despre procesul contravențional, necesitatea cărora nu poate fi contestată. Totuși, norma de la alin. (1), care are pretenția de a fi o definiție a procesului contravențional, este una incorectă, de fapt. Nu putem spune că procesul contravențional este o totalitate de norme. O definiție mult mai reușită procesului contravențional îi este oferită de norma de la alin. (2). Astfel, proiectul propune abrogarea alin. (1), care nu reprezintă o plusvaloare la realizarea unei definiții complete și corecte a procesului contravențional.

Totodată, proiectul propune completarea articolului cu un alineat nou care să indice clar că momentul începerii procesului contravențional. Avînd în vedere faptul că procesul contravențional este unul simplificat în raport cu procesul penal, se consideră oportun de a nu impune necesitatea adoptării unui act procedural prin care să se indice despre pornirea procesului contravențional. Astfel, conform alin. (2¹) – propus spre completarea art. 374, procesul contravențional va începe de drept din momentul sesizării sau autosesizării agentului constator despre săvîrșirea contravenției.

De asemenea, proiectul propune completarea alin. (3) al art. 374 cu prevederi care completează izvoarele procesului contravențional.

32. Prevederile proiectului vin să înlătore unele noțiuni utilizate incorect de către legea contravențională. Un exemplu în acest sens este **art. 376 alin. (5)** unde se utilizează noțiunea de „liberare”, or, atunci cînd vorbim despre încetarea măsurii reținerii persoanei, aceasta urmează să fie eliberată, dar nu liberată. Chiar dacă, per se, noțiunile exprimă aceeași idee, în dreptul penal și contravențional, utilizăm „a libera” atunci cînd vorbim despre răspundere juridică (penală sau contravențională).

33. Alte prevederi ale proiectului reprezintă norme de trimitere, fie la normele Codului de procedură penală care reglementează aceleași instituții juridice și care, aplicate în procesul contravențional, nu necesită modificări, fie la alte articole din Codul contravențional (ex. art. 378 alin.

(4), art. 380, art. 382 alin. (5), art. 383 alin. (1) etc.).

34. Luînd în calcul caracterul procesului contravențional, amploarea proceselor contravenționale în care se prelucrează date cu accesibilitate limitată, în special informații atribuite la secret de stat, precum și în scopul prevenirii divulgării acestor informații sau divulgării informațiilor care se referă la aspectele intime ale vieții, care lezează onoarea, demnitatea sau reputația profesională ori la alte circumstanțe care ar putea prejudicia interesele participanților la proces, ordinea publică sau moralitatea, proiectul propune completarea cu codului cu **art. 383¹** prin care se includ norme ce vin să asigure protejarea secretului de stat, comercial și a altor informații cu accesibilitate limitată în cadrul procesului contravențional. Mecanismul ce urmează a fi aplicat, în acest sens, va fi similar celui prevăzut de Codul de procedură penală (art. 213 și 214 din CPP).

35. În scopul asigurării respectării principiului independenței și imparțialității în cadrul procesului contravențional, proiectul instituie reguli de imposibilitate a participării în cadrul procesului contravențional a unor subiecți precum, agentul constator, procurorul, specialistul, expertul, interpretul, traducătorul, apărătorul. În acest scop au fost completate cu prevederi de rigoare **art. 385, 386, 389 – 392**. Amendamentele propuse urmăresc, de asemenea, consolidarea situației subiecților respectivi în calitate de actori ai procesului contravențional.

36. Una dintre normele modificate este cea de la **art. 387** alin. (3) lit. f), conform căreia, în prezent, victima contravenției are dreptul să i se elibereze, la cerere, în cel mult 24 de ore, copii de pe materialele din dosarul contravențional. Poate fi observat faptul că, această prevede poartă un caracter general și permite realizarea acestui drept la orice etapă a procesului contravențional și nu indică, care anume materiale sunt accesibile victimei. În această redacție, norma oferă garanții pentru asigurarea tainei procesului contravențional, apărarea martorilor și a altor persoane participante la proces prin prevenirea divulgării datelor de identitate a acestora. În scopul excluderii unor astfel de situații, se propune modificarea prevederii în cauză, în sensul acordării dreptului victimei de a i se elibera, la cerere, în cel mult 24 de ore de la solicitare, copii de pe procesul-verbal cu privire la contravenții, precum și de pe deciziile emise în baza acestuia. Totodată, se propune completarea cu norme care să prevadă și alte drepturi procesuale esențiale pentru victima în procesul contravențional, așa precum: să ia cunoștință de toate procesele-verbale ale acțiunilor procesuale la care a participat, să ceară completarea lor sau includerea obiecțiilor sale în procesul-verbal; să ia cunoștință de materialele dosarului contravențional, ulterior încheierii acțiunilor agentului constator, întreprinse în vederea constatării faptei și remiterii dosarului spre examinare și să noteze orice informații din dosar.

Pentru a omogeniza textul legii contravenționale și pentru a respecta regulile de tehnică legislativă la alin. (4) al aceluiași articol, se recomandă schimbarea timpului verbului, astfel, substituind cuvintele „va fi” prin cuvintele „trebuie să fie”, acordându-i, în mod expres, un caracter imperativ prevederii respective.

37. Una dintre problemele identificate în Codul contravențional, este lipsa de reglementare a competenței teritoriale în materie contravențională. Astfel, **art. 393** numește autoritățile competente să examineze cauza, dar nu indică principiul conform căruia acestea desfășoară activitatea în domeniul contravențional. Or, competența teritorială a autorităților respective, reprezintă capacitatea obiectivă a acestora de a soluționa cauzele contravenționale, în raport cu raza teritorială în care acestea își exercită atribuțiile funcționale. Lipsa reglementării competenței teritoriale creează situații problematice, în special, atunci, când agentul competent să constate contravenția are o rază de activitate diferită de raza de activitate a autorității competente să o examineze. În calitate de soluție pentru astfel de situații, precum și pentru a evita declinul de competență al instanțelor de judecată, proiectul propune completarea art. 393 cu alin. (2), astfel, soluționarea cauzelor contravenționale

aflate în competența autorităților indicate la alin. (1) al aceluiași articol se realizează de către autoritatea competentă în raza teritorială a căreia a fost săvârșită contravenția. În cazul contravenției continue sau prelungite, cauza se soluționează de către autoritatea în raza teritorială a căreia s-a consumat fapta contravențională.

În același scop, se completează și **art. 394** cu alin. (1¹), conform căruia se instituie o derogare de la regula prescrisă mai sus. Astfel, în cazul în care agentul constator nu are subdiviziuni teritoriale, prin derogare de la art. 393 alin. (2), cauza contravențională se va judeca de către instanța de judecată de la locul unde își are sediul autoritatea din care face parte agentul constator.

38. De asemenea, pentru a indica exact competența instanței de judecată, este necesar de a explicita prevederile care reglementează competența instanței care examinează contestația împotriva deciziei autorității care a examinat cauza. Astfel, se propune completarea **art. 395** cu alin. (1¹), astfel, încât, contestația împotriva deciziei în cauza contravențională se va examina de către instanța de judecată în a cărei rază teritorială activează autoritatea competentă sau procurorul care a emis decizia (pentru cazurile în care cauza a fost examinată de procuror), sau în instanța de la locul unde își are sediul autoritatea competentă, pentru cazurile prevăzute la art. 394 alin. (1¹).

Art. 395 a suportat și alte modificări, astfel, în vederea uniformizării terminologiei utilizate în textul articolului cu întreaga lege contravențională, este rațional a substitui, la punctul 2) de la alineatul (1) al articolului, cuvântul „hotărîrilor” prin cuvântul „deciziile”. Această modificare este justificată de faptul că, emiterea unei hotărîri rămîne a fi de competența instanțelor judecătorești, celelalte autorități competente să examineze cauze contravenționale emit sau iau decizii asupra acestor cauze.

Totodată, menționăm că, conceptul de decizie a autorității competente este reglementat de normele articolelor 443, 448 din Cod.

În contextul excluderii divergențelor dintre conceptele „hotărîre” și „decizie” este modificat și alin. (2) al art. 394, întrucît aceasta admite o confuzie între acestea două. Or, instanța de judecată, ca instanță de fond emite hotărîre și nu decizie, aceasta din urmă fiind actul prin care se pronunță instanța de recurs. Mai mult ca atît, art. 460, 462 reglementează actul prin care se pronunță instanța de judecată ca instanță de fond, iar art. 465, 474 reglementează decizia ca act al instanței de judecată ca instanță de recurs.

39. Au fost operate modificări la **art. 396-423**⁵, articole care reglementează care sunt autoritățile cu drept de constatare și soluționare a contravențiilor, precum și atribuțiile acestora. Astfel, avînd în vedere modificările realizate în partea specială a Codului contravențional – modificarea unor componente de contravenții, completarea cu alte componente, precum și reieșind din totalitatea autorităților și competențele lor în domeniile respective, proiectul propune: includerea unor autorități noi cu statut de agenți constatori (ex. Inspectoratul de Stat al Protecției Civile, Inspectoratul Principal de Stat pentru Supravegherea Tehnică a Obiectelor Industriale Periculoase, Inspectoratul General de Supraveghere Fitosanitară și Control Semincer); extinderea cercului de agenți constatori în cadrul autorităților menționate deja în cod (ex. art. 410, 414); modificarea competențele autorităților respective în materia cercului de contravenții cu drept de constatare sau examinare (ex. art. 400, 404, 411, 414 etc.).

O imagine mai clară asupra competențelor agenților constatori și a autorităților competente să constate/examineze contravenții poate fi remarcată la studierea **Tabelului cu privire la contravenții și agenții constatori competenți să le constate și să le examineze**, tabel care se anexează.

40. Prevederilor **art. 427** statuează temeiurile pentru ridicarea obiectelor și documentelor. Conform normelor alin. (1), subiectul cu drept de ridicare a obiectelor sau documentelor este „lucrătorul organului afacerilor interne”, or, în calitate de agent constator, subiect care are dreptul de a constata/examina contravențiile conform competenței acordate prin lege, implicit cu drept de

efectuare a acțiunilor procesual-contravenționale, apar reprezentanții mai multe autorități (art. 400-423⁵), și nu doar ai organului afacerilor interne. În acest sens, este rațională modificarea alin. (1) al art. 427, prin substituirea cuvintelor „lucrătorul organului afacerilor interne” cu „agentul constator”.

41. Au fost supuse modificărilor prevederile **art. 435**, care reglementează instituția reținerii.

Conform prevederilor art. 25 alin. (3) din Constituție, reținerea nu poate depăși 72 de ore. Aplicarea reținerii pentru această perioadă de timp este caracteristică doar procesului penal, norma procesual penală stabilind că privarea persoanei de libertate se face pe o perioadă scurtă de timp, dar nu mai mult de 72 de ore, în locurile și în condițiile stabilite prin lege. Luând în considerație faptul că fapta contravențională se caracterizează printr-un grad de pericol social mult mai scăzut decât infracțiunea, măsurile de constrângere aplicate în procesul contravențional, chiar dacă sunt similare celor din procesul penal, trebuie să fie aplicate în modul corespunzător. Astfel, este inadmisibilă aplicarea reținerii, ca instituție contravențională, pentru o perioadă de timp de 72 de ore. În acest context, modificările propuse la art. 435 reglementează durata și condițiile reținerii.

Modificările vizează abrogarea alin. (3) și (4) ale articolului menționat, întrucât primul stabilește termene inacceptabile pentru reținerea contravențională, iar al doilea alineat indicat reiterează cazurile în care se aplică reținerea și care sunt deja stipulate la art. 433 alin. (1), realizând astfel o dublare de norme.

Propunerile fixate în proiect cu privire la articolul 435 indică posibilitatea reținerii persoanei pe un termen ce depășește 3 ore, dar nu mai mult de 24 de ore, doar în baza hotărârii instanței de judecată și doar în două situații:

- pînă la examinarea cauzei contravenționale – persoanei suspectate de săvîrșirea unei contravenții pentru care sancțiunea prevede arestul contravențional;
- pentru a identifica persoana și a clarifica circumstanțele contravenției – persoanelor care au încălcat regulile de ședere a cetățenilor străini și apatrizilor în Republica Moldova, regimul de frontieră sau regimul punctelor de trecere a frontierei de stat.

În vederea explicitării textului de lege a fost modificat și alin. (5) al art. 435, menționînd exact că, reținerea curge din momentul privării persoanei de libertate.

42. Pentru a cuprinde întreaga categorie de subiecți pasibili de aducere silită și pentru a concorda prevederile art. 382 alin. (5) cu prevederile art. 437, se propune utilizarea unei terminologii generice, astfel, fiind posibilă aplicarea aducerii silite pentru persoanele participante la procesul contravențional, legal citată și care, respectiv, se eschivează de la prezentare.

Avînd în vedere că dispunerea aducerii silite se face în baza unei încheieri judecătorești, așa cum stipulează alin. (2) al **art. 437**, la alin. (3) al aceluiași articol se propune de a fi indicate datele ce se vor conține în încheiere și nu în mandat, așa cum prevede acesta.

43. Cu referire la propunerile de modificare a **art. 439** prezentate în proiect (reținerea și aducerea vehiculului la parcare) trebuie de menționat că, atribuirea doar agentului constator a răspunderii civile pentru deteriorările cauzate vehiculului ridicat și adus la parcare specială este nejustificată, or acesta dispune executarea măsurii respective în cazurile stabilite la alin. (1) și (2) din articolul menționat atunci, cînd nu există o alternativă de a asigura păstrarea și integritatea acestuia, iar deteriorările nu survin neapărat din vina agentului constator, acestea fiind cauzate vehiculului, de regulă, în procesul aducerii sau în perioada aflării acestuia la parcare. Prin urmare, se propune de a indica în prevederea alin. (6) al art. 439 că, în dependență de faptul din vina căruia survine deteriorarea, va răspunde fie agentul constator, fie persoanele care au organizat (efectuat) aducerea vehiculului la parcare, fie persoana care a asigurat păstrarea acestuia acolo.

Completarea art. 439 cu alin. (7¹) are drept scop stabilirea mecanismului de interzicere a exploatării vehiculelor în cazurile prevăzute de Regulamentul circulației rutiere (pct. 121) și de Codul

contravențional, prin ridicarea plăcilor cu numărul de înmatriculare. Totodată, în procesul de elaborare a acestei prevederi, s-au constatat similitudini și probleme care pot să apară la implementarea acestuia similare cazului de implementare a prevederilor alin. (5). Problemele respective vizează momentul returnării plăcilor de înmatriculare sau, după caz, a vehiculului. Astfel, având în vedere temeiurile care justifică ridicarea vehiculului și a plăcuțelor cu numărul de înmatriculare (alin. (1) și (2) ale art. 439 și pct. 121 din Regulamentul circulației rutiere) se consideră inoportună restituirea acestora doar după emiterea hotărârii pe cauza respectivă. Astfel, proiectul propune restituirea vehiculului sau, după caz, a plăcilor cu numărul de înmatriculare imediat după înlăturarea temeiurilor care au stat la baza ridicării acestora, cauza contravențională urmînd să fie instrumentată independent de aceste acțiuni.

44. Avînd în vedere că legea contravențională în vigoare operează cu noțiuni precum „amendă judiciară” și „punere sub sechestru”, dar nu le reglementează nici într-un fel (nici măcar prin norme de trimitere la Codul de procedură penală), se consideră oportun de a completa Codul contravențional cu norme exprese care să le reglementeze. În acest scop, proiectul propune completarea capitolului V – „Măsurile procesuale de constrîngere” cu **art. 439¹** – „Amenda judiciară” și **439²** – „Punerea sub sechestru”. Normele care statuează regimul acestor două instituții reprezintă, în fond norme de blanchetă, care fac trimitere la art. 201 și, respectiv, la art. 203-210 din Codul de procedură penală.

45. O lacună evidentă a Codului contravențional este absența reglementărilor referitoare la măsurile de siguranță în cadrul procesului contravențional și a realizării scopului acestuia. Astfel, proiectul propune completarea codului cu un capitol nou – „**Capitolul V¹. Măsurile de siguranță**”, prevederile căruia vor reglementa conceptul și procedura a trei măsuri de siguranță în cadrul procesului: a) expulzarea; b) demolarea construcțiilor neautorizate și defrișarea arborilor și arbuștilor; c) confiscarea specială.” – art. 439⁴-439⁶ din cod, conform proiectului de lege.

Măsura expulzării și cea a confiscării speciale nu sunt niște inovații, ele fiind aplicabile și în cadrul procesului penal. Astfel, aplicarea este analogă, proiectul nepropunînd careva prevederi noi, decît cele prevăzute legislația penală, procesual penal, sau, respectiv, actele normative speciale (Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova, Hotărîrea Guvernului nr. 492 din 7 iulie 2011 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedurile de returnare, expulzare și readmisie a străinilor de pe teritoriul Republicii Moldova).

Referitor la măsura demolării construcțiilor, aceasta, conform propunerilor din proiect, urmează să se aplice în cazul faptelor prevăzute la articolele 116, 134, 168, 179 și 226 din Codul contravențional. Eventual, dacă în cazul demolării construcției neautorizate este necesară remedierea construcției inițiale, afectate prin construcția neautorizată, judecătorul poate dispune și remedierea acestora (adică a construcțiilor afectate în urma intervențiilor neautorizate).

Defrișarea arborilor și arbuștilor va putea fi dispusă în cazul contravenției prevăzute la articolul 168 din Codul contravențional, adică în cazul încălcării regulilor cu privire la protecția rețelelor de gaze naturale sau la zona de protecție a rețelelor termice.

Competența de a dispune măsura demolării construcțiilor neautorizate și defrișării arborilor și arbuștilor este acordată instanței de judecată și pot fi aplicate chiar dacă în cauza respectivă are loc înlăturarea răspunderii contravenționale conform prevederilor codului cod sau dacă procesul contravențional a fost încetat în temeiul prevederilor art. 441 alin. (1) lit. f) din cod (făptuitorul nu este identificat, iar termenul de tragere la răspundere contravențională a expirat).

Conform proiectului demolarea construcțiilor neautorizate și defrișarea arborilor și arbuștilor urmează să se execute de către contravenient pe cont propriu. În cazul în care contravenientul nu execută măsura aplicată, aceasta urmează să fie executată de către autoritățile administrației publice locale din contul proprietarului.

Modul de demolare a construcțiilor neautorizate și de defrișare a arborilor și arbuștilor urmează a fi reglementat mult mai detaliat prin act al Guvernului.

46. Titlul **art. 441** prezintă un „concept” eronat, or procesul contravențional nu poate fi înlăturat. Dreptul contravențional cunoaște instituțiile înlăturării răspunderii contravenționale sau înlăturării caracterului contravențional al faptei și nicidecum al procesului contravențional, acesta din urmă putând fi, eventual, încetat. Astfel, pentru a aduce în concordanță conținutul articolului cu titlul său și pentru a prezenta titlul corect din punct de vedere juridic, acesta se oferă într-o nouă redacție – „Temeiurile de încetare a procesului contravențional”.

47. De asemenea, pentru a uniformiza limbajul juridic din textul codului, **la art. 442 alin. (2) și art. 443 alin. (13)** se propune substituirea cuvintelor „întocmirii” și, respectiv, „întocmit” prin cuvintele „încheierii” și „încheiat”.

48. La **art. 443**, proiectul propune operarea unor modificări care reies, fie din incorectitudinea textului normelor, fie din inaplicabilitatea lor în unele cazuri. Astfel, pentru a nu încălca principiul prezumției nevinovăției, întrucât, statutul de contravenient persoana îl capătă doar după ce este demonstrată vina sa în săvârșirea faptei contravenționale și este supus răspunderii contravenționale (până la această etapă aceasta rămânând să se numească „persoana în privința căreia s-a pornit procesul contravențional”), este oportună utilizarea noțiunii de „persoană în privința căreia a fost pornit procesul contravențional”.

Normele alin. (6) al art. 443 stipulează că, faptul absenței contravenientului ori a refuzului său de a semna procesul-verbal se consemnează în procesul-verbal și se adeverește prin semnătura a cel puțin 2 martori, indicându-se datele acestora. Însă, în cele mai dese cazuri, excepție servind contravențiile comise în flagrant delict, absența contravenientului ori refuzul acestuia de a semna procesul-verbal nu poate fi adevărat de careva persoane, care ar corespunde exigențelor stabilite, prin art. 388 din cod, calității de martor. Din aceste considerente se propune, cel puțin, micșorarea numărului necesar de persoane care să adeverească, prin semnătură, absența contravenientului sau refuzul acestuia de a semna procesul-verbal.

Pentru a cuprinde toate cazurile posibile atunci, când cauza este examinată de către o altă autoritate decât agentul constatator și pentru a nu limita la situațiile în care examinarea cauzei este în competența instanței de judecată, este binevenită substituirea, în alin. (9) al art. 443 a cuvintelor „de remitere a cauzei în instanța de judecată” prin cuvintele „de remitere a cauzei autorității competente să o soluționeze”.

49. Având în vedere că, normele în vigoare ale Codului contravențional reglementează doar procedura examinării cauzei contravenționale în instanța de judecată, se impune necesitatea completării actului cu prevederi care să stabilească procedura examinării cauzei contravenționale de către autoritatea competentă. Astfel, proiectul propune completarea codului cu **art. 447¹** – „Examinarea cauzei contravenționale de către autoritatea competentă”. Normele acestui articol indică procedura ce urmează a fi aplicată, precum și conținutul deciziei asupra cauzei. Aceste norme își justifică existența prin scopul pe care îl urmăresc – asigurarea respectării drepturilor părților procesului contravențional.

50. În scopul explicitării procedurii de contestație a deciziei agentului constatator în cauza contravențională, precum și având în vedere că, în conformitate cu actuala redacție a **art. 448**, este supus contestării procesul-verbal cu privire la contravenție și nu însăși decizia luată în cauza contravențională (or, în cazul în care autoritatea care constată contravenția și autoritatea care examinează fapta nu coincid, atunci decizia asupra cauzei nu este luată prin procesul-verbal cu privire

la contravenție, ci printr-un act al autorității competente în acest sens.), proiectul propune relevarea art. 448 într-o nouă redacție prin care se propune realizarea celor menționate supra.

51. Un alt subiect ce necesită concretizare este prezența la ședința de judecată a agentului constatator. Norma de la alin. (2) al **art. 455** este considerată a fi discordantă cu principiul legalității și cu scopul legii contravenționale, care apără, împotriva faptelor contravenționale, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, mediul înconjurător, regimul constituțional, suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova, precum și întreaga ordine de drept. Astfel, este problematică prevederea conform căreia „neprezentarea agentului constatator, legal citat, fără motive întemeiate și fără înștiințarea prealabilă a instanței duce la încetarea procesului contravențional, cu emiterea, după caz, a unei încheieri interlocutorii”. Cu toate acestea, în lista temeiurilor care duc la încetarea procesului contravențional, temeiuri reglementate expres în art. 441, absența nemotivată a agentului constatator nu este indicată. Mai mult ca atât, încetarea procesului contravențional determină repunerea în drepturi a persoanei în privința căruia acesta a fost pornit, or, nu este, nici just, vizavi de faptul săvârșirii faptei contravenționale, și nici echitabil, în raport cu victima infracțiunii, absolvirea persoanei vinovate de săvârșirea unei contravenții de tragerea la răspunderea contravențională, din acest temei.

În situația în care agentul constatator lipsește nemotivat de la ședința de judecată este rațional ca procesul contravențional să continue și să existe posibilitatea aplicării acestuia a amenzii judiciare. În acest context a fost supusă modificării corespunzătoare prevederea de la art. 455 alin. (2).

52. Modificarea propusă la **art. 456 alin. (3)** vine să stabilească termenul în care poate fi depus recursul împotriva încheierii judecătorești emise în condițiile aceluiași alineat, precum și momentul din care acest termen începe să curgă – 3 zile de la pronunțare.

53. Proiectul propune modificarea structurală a **art. 457**, astfel încât să se realizeze distingerea etapelor procesului judiciar. În acest mod se propune excluderea alineatelor (4)-(7) din articolul 457 și completarea codului cu **art. 457¹** – „Dezbaterile judiciare și ultimul cuvânt”, articol care reglementează modul de desfășurare a acestor două etape.

54. În vederea stabilirii unor concretizări, absența cărora creează situații lacunare și fac inaplicabilă legea contravențională sau a excluderii unor prevederi imperceptibile, proiectul propune modificarea corespunzătoare a art. 465, 467, 468, 475.

55. Este inexplicabilă soluția prevăzută la **art. 473** alin. (1) din cod, în conformitate cu care, după examinarea recursului, instanța nu este în drept să pronunțe decizia prin care să admită recursul, să caseze hotărârea și, prin rejudecare, să pronunțe o nouă hotărâre. Dat fiind că instanța de recurs este limitată cu competența respectivă, cu toate că se află în condiții ce-i permit să soluționeze cauza, prin dispunerea rejudecării cauzei în prima instanță, în mod evident se tergiversează examinarea cauzei și, respectiv, prin expirarea termenului de prescripție, persoana evită răspunderea contravențională, ceea ce este inadmisibil. Astfel, în vederea evitării acestor situații, proiectul propune completarea articolului cu prevederi prin care se acordă instanței dreptul de a lua una din următoarele soluții: dispunerea achitării persoanei sau încetarea procesului contravențional în cazurile prevăzute de prezentul cod (art. 441); rejudecarea cauzei cu adoptarea unei noi hotărâri; dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de fond, dacă este necesară administrarea de probe suplimentare.

Alte amendamente ce pot fi regăsite în proiectul de lege sunt expuse în **Sinteza obiecțiilor și propunerilor (în baza avizelor)** și **Sinteza obiecțiilor și propunerilor (în baza amendamentelor)**

propuse după ședința publică), care sunt parte a pachetului proiectului. Transpunerea justificărilor tuturor propunerilor de modificare sau completare propuse de proiect ar deraia de la „economia” procesului de creație legislativă, or, raționamentele care au stat la baza propunerii lor pot fi regăsite în sintezele indicate.

3. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului de lege nu presupune alocări financiare din contul mijloacelor bugetare.

4. Impactul proiectului

Proiectul legii va permite implementarea adecvată și calitativă a prevederilor legii contravenționale, ceea ce, în consecință, va contribui la realizarea scopurilor urmărite prin aplicarea răspunderii contravenționale.

5. Obiecțiile, recomandările și evaluările pe marginea proiectului înaintate de către instituțiile interesate și concluziile acestora

Proiectul respectiv a fost supus coordonării cu organele interesate de două ori. De asemenea, în iulie 2013 a avut loc o ședință publică pe marginea proiectului, la care au fost invitați reprezentanți ai autorităților cu competențe de constatare/examinare a cauzelor contravenționale. Obiecțiile și propunerile care au fost prezentate în adresa Ministerului Justiției, atât după avizare, cât și după ședința publică au fost expuse în Sinteza obiecțiilor și propunerilor (în baza avizelor) și Sinteza obiecțiilor și propunerilor (în baza amendamentelor propuse după ședința publică).

Viceministru

Nicolae EȘANU